

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Poština plačana v gotovini.

Leto IX - št. 63

Ljubljana, nedelja, 14. marca 1948

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečno naročnina din 45.—

Cena din 4.—

Novo razdobje v razvoju Češkoslovaške

Češkoslovaška narodna skupščina soglasno sprejela program nove Gottwaldove vlade

Praga, 13. marca (Tanjug). V češkoslovaški ustavodajni narodni skupščini so pričeli razpravljati o programu nove vlade. Potem ko je sporočil navzočim, da so nekateri kompromitirani narodni poslanci odrekli svojim mandatom, je predsednik skupščine Jožef David dal besedo generalnemu tajniku KP Češkoslovaške Rudolfu Slanskem, ki je v imenu poslaniškega kluba Komunistične partije izjavil, da se povsem strinja s programom nove vlade Slansky je ugotovil, da je domača reakcija doživela popoln poraz ob nedavni politični krizi in poudaril, da je 28. februar 1948 v zgodovini Češkoslovaške pričetek novega razdobja v njenem razvoju.

Opozoril je na dejstvo, da je Komunistična partija Češkoslovaške pogosto opozarjala stranke v Narodni fronti pred državnim udarom, ki ga je pripravljala reakcija. Reakcija je spekulirala s prehodnimi težavami države ter skušala izrinuti iz vlade najmočnejšo stranko — Komunistično partijo Češkoslovaške in tako izpremeniti se pred volitvami odnosi političnih sil v svojo korist. Toda reakcija je precenjevala svoje ter podcenjevala ljudske sile, ker ni videla, da je češkoslovaško ljudstvo trdno odločeno braniti novo ljudsko demokratično ureitev.

Ko je govoril o ljudski demokraciji in novi ustavi Češkoslovaške republike, je Slansky poudaril, da bo nova ustava za-

jamčila ljudstvu vse pravice in svobode. Vendar pa svoboda vere izpovedi ne pomeni, da bo ljudstvo trpelo zlorabo cerkve in verskega tiska za vodenje borbe proti demokratični vladi Češkoslovaške republike. Poudaril je, da ni sile na svetu, ki bi mogla zaustaviti češkoslovaško ljudstvo na njegovi poti v socializem, in da velike manifestacije zadnjih dni jasno in nedvoumno pričajo o velikanskem zaupanju ljudstva v vlado Klementa Gottwalda. Niti ena vlada v naši zgodovini — je dejal Slansky — se ni naslanjala na tako široke ljudske množice.

To je jamstvo za razvoj naše republike in srečno socialistično bodočnost. Nato je govoril predsednik socialdemokratske stranke dr. Jon, ki je v imenu svoje stranke izjavil, da bo glasoval za program nove vlade. Generalni tajnik KP Slovaške Baštovanek se je v svojem govoru dotaknil mobilizacije naprednih sil Slovaške ter izjavil, da bo slovaško delovno ljudstvo z vsemi silami podpiralo novo vlado Klementa Gottwalda ter obnovljeno narodno fronto.

Predstavniki ljudske stranke, češkoslovaške socialistične stranke, stranke svobode in bivše slovaške demokratske stranke so se izjavili za program nove vlade Klementa Gottwalda.

Ustavodajna narodna skupščina je imela po svojem plenarnem zasedanju, na katerem je bil odobren vladni program redno sejo, na kateri je bil med

drugim sprejet tudi zakon o Narodni banki in finansiranju narodnih podjetij.

Revizija procesov proti kolaboracionistom

Praga, 13. marca (Tanjug). Pravosodni minister dr. Cepička je izjavil, da bodo organi pravosodnega ministertva v kratkem pričeli z revizijo vseh procesov proti kolaboracionistom. Sodišča bodo obnovila obravnave, ki so bile prekinjene ter obravnave, na katerih so kolaboracionisti prejeli milo kazen. Pred sodišče bodo prišli tudi njihovi pomagači.

Češkoslovaško ljudstvo bo z delom proslavilo zmago nad reakcijo

Praga 13. marca. (Tanjug). Češkoslovaško delovno ljudstvo je sklenilo, da bo z delom proslavilo zmago nove vlade nad reakcijo. V vseh podjetjih države bodo organizirali v nedeljo, 21. marca, prostovoljno delovno izmeno — ljudsko izmeno zmage. To akcijo organizirata Osrednji sindikalni svet in Zveza mladine skupno z narodno fronto. Na sestanku svoje organizacije so sklenili rudarji v Kladnu, da se bodo prostovoljno odrekli 14 dnev svojega dopusta. Te dni bodo delali v rudnikih, da bi bil dveletni plan uresničen do 28. oktobra — češkoslovaškega državnega praznika.

BORBA GRŠKEGA LJUDSTVA ZA SVOBODO IN NEODVISNOST

V VRSTE MARKOSOVE ARMADE VSAK DAN VSTOPAJO NOVI BORCI

Enote demokratične armade se vedno bolj približujejo Atenam Monarhofašisti beže v Volos in Atene

Beograd, 13. marca (Tanjug). Radijska postaja Svobodne Grčije poroča, da so enote demokratične armade ki operirajo v Tesaliji, v Korintu in vasi Agia Triada in Mindzelo, Prebivalstvo teh vasi je sprejelo z navdušenjem borce demokratične armade. V vrste demokratične armade je pristopilo 170 mladincev in mladink. Prebivalci so zbrali in izročili demokratični armadi velike količine življenjskih potrebščin. Zaradi nenehne dejavnosti enot demokratične armade so nešteti monarhofašisti pobegnili v Volos in Atene. V vrste demokratične armade na tem področju je pristopilo v zadnjem času nad 500 oseb.

Enote demokratične armade v Rumeliji so zavzele vasi Paulo in Kulaku ter uspešno odbile protinapad monarhofašistov na tem sektorju. Monarhofašisti so pustili na bojišču 17 mrtvih, med drugimi tudi tri proslule teroriste.

Diverzantski odred demokratične armade je izvedel vrsto uspešnih sabotažnih akcij na važnih prometnih žilah v raznih krajih Grčije. Vlaki na progi Suflija—Didimotihon ne vozijo že sedem dni zaradi neprestanih sabotaž. Prav tako je ustavljen promet na cesti Drama—Keanti. Na cesti Lavara—Amori na področju Didimotihona so razstrelili most, v Vzhodni Makedoniji in Trakiji pa še tri mostove. V zapadni Makedoniji so poglani v zrak pet monarhofašističnih kamionov z vojakmi.

Topništvo demokratične armade je razbijalo monarhofašistične vojašnice v Mokrotisiju in železniško postajo Marsoj v Srednji Makedoniji.

Nacistične metode nasilja v Atenah

London, 13. marca (Tanjug). Po vesteh iz Grčije je atenska vlada, ki se boji

enot demokratične armade, ki se vedno bolj približujejo Atenam, začela z novimi množičnimi aretacijami v središču mesta in v predmestju Aten. Atenska policija je blokirala glavni trg Omenija in izvedla preiskave po hišah ter aretirala okrog 700 ljudi. Listi pišejo, da bodo del aretiranih oseb postavili pred preko sodišče, ostale pa bodo deportirali. Hkrati je orožništvo aretiralo in preiskovalo po predmestjih Aten in po raznih vaseh okrog Aten.

List »Vima« piše, da so samo v štirih atenskih predmestjih aretirali čez 300 oseb, število aretiranih po vaseh pa ni znano. Pri teh aretacijah niso prizanevali niti bolnikom v sanatoriju na gori Karnasu, kjer so jih aretirali veliko število in jih obtožili, da so imeli stike s partizani in kovali razne zarote.

Te dni so listi objavili vest, da so v Pireju aretirali Manelisa Glodosa, urednika lista »Rizospastis« in znanega anti-fašističnega borca, ki je enel 1941. leta z Akropolisja nemško zastavo. Po vesteh Associated Press so aretirali vodjo skupne levičarskih liberalcev generala Gregorijadesa.

Razen množičnih aretacij nadaljujejo tudi z deportacijami na otoke. Te dni so deportirali iz Aten 300 demokratov, ki so jih pred kratkim aretirali. Listi pišejo, da na otoku Hiosu pripravljajo koncentracijsko taborišče za vse deportirane žene.

»United Press« poroča, da je v Pireju prispel tovor 35.000 britanskih pušk s pripadajočim strelivom. Po pisanju grških časopisov je ameriška vojna misija sporočila, da bo dobila atenska vlada do konca tega meseca še veliko količino mitraljezov, puškomitraljezov, avtomatičnega orožja in gorskih topov.

Kompartija Madžarske odobrava resolucijo kongresa social-demokratske stranke

Do 1. julija bo ustanovljena enotna madžar. delavska stranka

Budimpešta, 13. marca (Tanjug). Politburo KP Madžarske pozdravlja resolucijo kongresa socialdemokratske stranke o ustanovitvi enotne delavske stranke ter izdaja sklep, da se bo v interesu madžarske demokracije zavzemal za združitev obeh delavskih strank ter da bo ta združitev uresničena do 1. julija t. l. Tako bo odpadel sleherni neopozornost, ki so ga ustvarili s svojo protiljudsko politiko desni socialdemokrati.

Poleg tega ugotavlja Politburo Komunistične partije, da pristopajo čedalje širše množice delovnega ljudstva v članstvo Komunistične partije Madžarske. Desettisoči kmetov, delavcev in naprednih inteligentov ter malih obrtnikov iz vseh krajev države želijo pristopiti v Partijo.

Generalni tajnik socialdemokratske stranke Arpad Szakasits omenja sklep politburoja Komunistične partije Madžarske in izjavlja, da bosta dvedezdeset

delavski stranki okrepili madžarski delavski razred in madžarsko demokracijo.

Novo vodstvo socialdemokratske stranke je imelo sejo, na kateri je izvolilo za generalnega tajnika stranke Arpada Szakasitsa, za namestnika pa generalnega tajnika pravosodnega ministertva Istvana Risa in narodnega poslance Györgyö Marozsana. Za člana političnega odbora socialdemokratske stranke so izvoljeni poleg Szakasitsa, Risa in Marozsana tudi minister za trgovino Sandor Ronay in še pet narodnih poslancev.

Zveza demokratične mladine Madžarske, mladinska organizacija socialdemokratske stranke in mladinska organizacija stranke malih posestnikov so izdale sklep za združitev s sindikalnim gibanjem delavcev-mladincev in obrtniških vajencev. Vse mladinske organizacije pristopajo v enotno organizacijo madžarske mladine.

IMENOVANJE KOMITEJA ZA ZADRUŽNIŠTVO PRI VLADI LRS

Zaradi pospeševanja in razvijanja združništva ter organiziranja pomoči združnim organizacijam je vlada LRS 18. februarja t. l. izdala uredbo o ustanovitvi, ustroju in delovnem področju komiteja za združništvo pri vladi LRS. Z uveljavljenjem te uredbe je prenehala delovati komisija za združbe pri predsedstvu vlade LRS.

Na podlagi 3. člena gornje uredbe je predsednik vlade LRS z odločbo imenoval za predsednika komiteja za združništvo tov. Janeza Hriharja, ministra brez listnice; za sekretarja komiteja je imenoval tov. Jožeta Ingoliča, tajnika Inicijativnega združnega odbora Slovenije, za člana komiteja pa tovarise: Ivana Bernota, pomočnika ministra za kmetijstvo, Milana Škerlavaja, pomočnika ministra za trgovino in prekrbo, Janka Deklevo, pomočnika ministra za finance, Stanka Goršica, pomočnika ministra za lesno industrijo, inž. Danila Jelencu, pomočnika ministra za komunalne zadeve in Franca Pegana, načelnika oddelka pri planski komisiji LRS.

Dan mladinskih delovnih brigad Ljubljane

Svečana otvoritev del na pionirski železnici

Ljubljana, 13. marca.

Ljubljanske mladinske delovne brigade so proslavile svoj dan z otvoritvijo del na pionirski železnici. Že pred določeno uro popoldne so se pri baraki v Rožni dolini zbrale mladinske brigade, pionirji in ostalo prebivalstvo. Prisotnih je bilo okrog 4000 ljudi. Na okrašenih tribuni so se zbrali častni gostje, nato pa je v imenu štaba gradilišča spregovoril tovariš Drago Selinger. V kratkem govoru je poudaril važnost mladinskega dela, zlasti pa važnost gradnje pionirske proge, ki bo našim najmlajšim nudila mnogo razvedrila in tudi strokovne izobrazbe v železniški službi. Z današnjim dnem bo na tem sektorju delala mladinska delovna brigada Matije Maležiča, za njo pa bodo prišle še druge brigade, pionirji ter ostalo prebivalstvo. Za dograditev proge bo treba prekopati 10.000 m³ zemlje, zgraditi en usek ter pri tem premetati 4—5000 m³ zemlje. — Zgradili bodo 3 postajna poslopja, nasuli 4000 m³ gramoza ter opravili še mnoga druga dela.

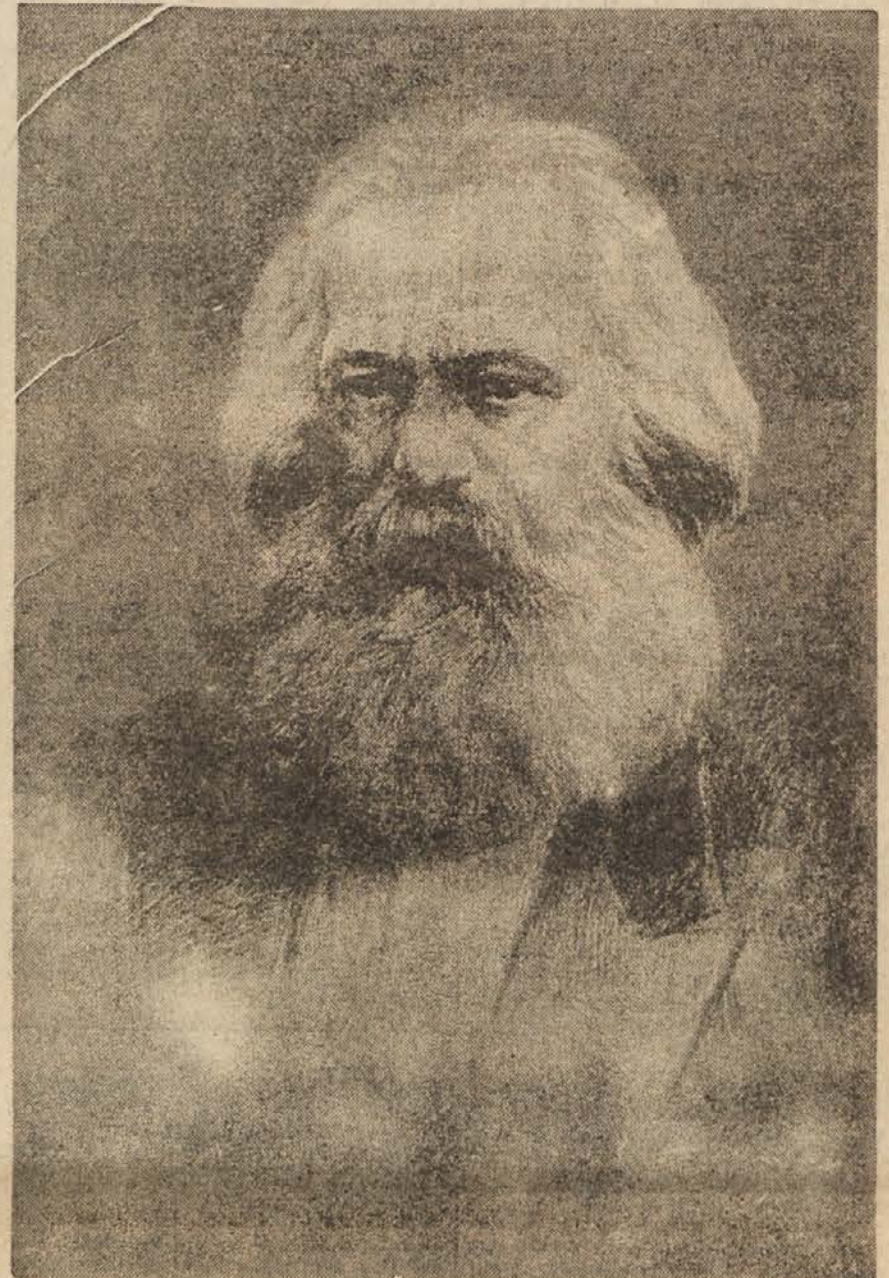
Za njim je v imenu MLO govoril tovariš Leo Kovačič, ki je v kratkem govoru poudaril važnost vzroja naših najmlajših, važnost dela na progi, da se proga čimprej zgradi. Pri čemer naj v veliki meri pomagajo tudi množične organizacije. Za tem pa je v imenu ljubljanskih pionirjev govoril načelnik enega navzočih odredov ter v kratkih besedah pozval pionirje, da s svojimi močmi in prispevki pomagajo pri gradnji železnice.

Po končanih govorih je pevski zbor »Kajuh« zapel tri pesmi, harmonikaši pa so zaigrali »Hej brigade« in Kozinovo »V novo življenje«. Za tem so brigade in vsi ostali krenili na gradilišče, kjer je pionirska godba iz Šiške zaigrala korčnico, nakar je direktor direkcije za eksploatacijo državnih železnic tovariš Šušteršič zasadi prvi kramp v zemljo ter otvoril delo. Za njim so brigadirji »Maležičevci« brigade začeli z delom. Zvečer pa so ob tabornem ognju skupno s pionirji priredili prvo brigadno zabavo.

IZ DANASNJE STEVILKE:

Novo razdobje v razvoju Češkoslovaške — Pred volitvami v okrajne ljudske odbore — Koroška — Trst
Ljubljanske manufakturne trgovine so pripravljene na prodajo po garantirani preskrbi — Borba za plan v celjski tovarni perila
Navodila za popis prebivalstva — O nekaterih pogojih za javno razpravo o kulturnih vprašanjih
Zunanja politika — Fizkultura — Šah — Poročila iz naših krajev

PRED 65 LETI JE UMRL KARL MARX

Pred 65 leti je umrl genialni voditelj in učitelj svetovnega proletariata, ustanovitelj znanstvenega socializma Karl Marx.

Vse življenje se je Marx neprestano boril proti vsem vrstam zatiranja in reakcije. Marx in Engels sta odkrila zakone družbenega razvoja in notranja protislovja kapitalistične družbe ter znanstveno dokazala, da bosta njen razvoj in razredni boj v njej gotovo dovedla do zmage socializma. Marx je učil, da mora delavski razred v borbi za zmago socialistične družbe imeti svojo Komunistično partijo.

Leta 1848. sta Marx in Engels izdala znameniti Komunistični manifest, ki je postal program vseh naprednih delavskih gibanj na svetu. Čeprav se je v zadnjih sto letih marsikaj spremenilo, je družbeni razvoj med tem časom z vsakim dnem samo potrjeval in ponovno potrjuje pravilnost načel, ki so razložena v Manifestu. Stoletnico Manifesta je v letošnjem februarju proslavil ves napredni svet.

Nauk Marxa-Engelsa (marksizem) sta pod pogoji nove zgodovinske dobe dalje razvila velika teoretika in voditelja delovnega ljudstva — Lenin in Stalin.

KOMENTAR »IZVESTIJ« O BRUSELJSKI KONFERENCI

Računi ameriških imperialistov in njihovih agentov za ustanovitev političnega in vojaškega bloka Zapadne Evrope so narejeni brez krčmarja

Moskva, 13. marca (Tass). Mednarodni opazovalec »Izvestij« komentira poročila inozemskega tiska o bruseljski pogodbi in pravi: »Za pred začetkom londonske konference predstavnikov Velike Britanije, ZDA in Francije v Nemčiji je sovjetska vlada opozorila vlade teh treh držav, da je posebna diskusija o nemškem problemu kršitev potdsamskega sporazuma in drugih zavezniških sklepov, ki se nanašajo na Nemčijo. Organizatorji konference so hoteli to prikriti z dokazovanjem, da potdsamski sklepi ne branijo sklicevanja konference za posvetovanje posameznih držav — podpisnic.

To uradno »pojasnilo« je v očitnem nasprotju s stvarnostjo in s pisanjem ameriških, britanskih in francoskih listov o nalogah londonske konference. Nota, ki jo je poslala sovjetska vlada 6. marca ob priliki londonske konference o Nemčiji, je razkrila prave namene organizatorjev konference in jasno dokazala neutemeljenost dane »obrazložitve«.

Razgovori predstavnikov petih držav v Bruslju za sestavo »zapadne zveze« dokazujejo laži uradnih pojasnil organizatorjev londonske konference in njihovih plačanih propagatorjev. Razvoj konference v Bruslju odkriva tudi Bevinove »skrbje za obvarovanje« civilizacije Zapadne Evrope, ki je podarjena v svojem govoru 22. januarja. Ni slučajno, da tisk Zapadne Evro-

pe že odkrito govori o direktnih zvezah med Marshallovim načrtom in »zapadno zvezo«. Z vsiljevanjem Marshallova načrta evropskim državam hoče ZDA nekako uzakoniti svoje brezobzirno vmešavanje v gospodarsko življenje zapadnoevropskih držav, sestava »zapadne zveze« pod ameriškim pokroviteljstvom pa omogoča ZDA vmešavanje v celotno notranje-politično življenje Zapadne Evrope.

V Bruslju so skovali zaroto proti miru v Evropi in proti demokratičnim gibanjem v državah, ki so se udeležile konference. Določeno je, da bodo jantstva, ki jih bodo ZDA dale »zapadni zvezi«, dejansko omogočila oboroženo ameriško intervencijo v sleherni zapadnoevropski državi z izgovorom, da obstoja nevarnost »notranje agresije«.

Prav tako ni slučajno prizadevanje, da bi pritegnili v zapadni blok tudi Italijo, v kateri išče domača reakcija z mrlično naglico podporo ameriških ekspanzionistov proti ljudskemu gibanju za neodvisnost, mir in delo, ki se širi v tej državi.

V vsakem primeru pa so računski ameriških imperialistov in njihovih agentov za ustanovitev političnega in vojaškega bloka Zapadne Evrope narejeni brez krčmarja, ker se ne sklanjajo z interesi samih evropskih držav. Zato niti londonski, niti bruseljski in niti pariški sklepi ne morejo imeti nikakršne zakonite moči niti mednarodne avtoritete.

PROGLAS ENOTNIH SINDIKATOV TRZASKEGA OZEMLJA

Tržaško delavstvo odločno obsoja razbijače Svetovne sindikalne federacije in imperialistični Marshallov plan

Trst, 13. marca Zveza enotnih sindikatov Tržaškega ozemlja je h konferenci nekaterih sindikalnih organizacij, ki razpravljajo v Londonu o Marshallovm planu objavila poziv, ki pravi med drugim:

Medtem ko nekatere sindikalne organizacije ali njihove frakcije, vpisane v Svetovno sindikalno federacijo - z razbijaškimi namerami, po navetih onih sil v svetu, ki bi rade razbile ta močan organizem, ki je vzrasel v obrambo interesov delovnih množic vsega sveta in v obrambo miru, - razpravljajo v Londonu o Marshallovm planu, Enotni sindikati Tržaškega ozemlja smatrajo za potrebno, da se razpravljanje o tem vprašanju končno zaključi.

Enotni sindikati Tržaškega ozemlja smatrajo, da Marshallov plan ne vsebuje niti ene pozitivne lastnosti. To je mogoče že sedaj spoznati v gospodarskem in političnem zaslužjevanju, ki dobiva zelo močan izraz v likvidaciji naše industrije. Zatrjevanje nekaterih lokalnih političnih grup, med katerimi so socialisti in republikanci, da rešitev Evrope in s tem Trsta, odvisi od sprejema Marshallovega plana, so laž-

na. Vsi čudežni pridevki Marshallovmu planu, so sad bodisi ameriške propagande, bodisi propagande ameriških agentov v svetu, ki končajo kakor se je jasno pokazalo v poslednjih dneh, s sklenitvijo pravcati vojnih zvez, v katerih države izgube še zadnji ostanek svoje neodvisnosti. Marshallov plan pomeni oborožitev z istimi sredstvi, opremo vojske, celo isto taktiko, itd. Sprejem in uporaba Marshallovega plana v Trstu bi torej pomenila prostovoljno vključitev v imperialistični vojni sistem, bi pomenila, da se iz našega mesta ustvari kolonialno vojno oporišče.

Iz teh vzrokov Enotni sindikati Tržaškega ozemlja smatrajo, da se morajo delovne množice zanašati le na svoje moči in ne na cel niz različnih »pomočih, ki jih v želji po dobičku, nudijo imperialisti, le na zmogljivost našega industrijskega in finančnega aparata, le na usmeritev našega gospodarstva k državam zaledja in na zveze z vsemi onimi državami, ki nameravajo poglobiti gospodarske in trgovinske odnose z nami. To je edini porok, ki lahko zagotovi našemu ozemlju življenje brez smrtnega objema z imperialismom.

Sporazum med anglo-ameriško cono TO in Italijo Angloameriška VU tira s svojo politiko TO v gospodarski propad

Trst, 12. marca (Tanjug. Pod naslovom »Tržaško gospodarstvo v nevarnosti« prinaša »Il Lavoratore« uvodnik, kjer razpravlja o nedavnem podpisu sporazuma med anglo-ameriško cono Tržaškega ozemlja in Italijo.

Sporazum v Rimu smatra tržaško zunanjo trgovino kot del italijanske zunanje trgovine, ker angloameriška vojaška uprava ne bo stavila nobenih zaprek na promet blaga in oseb med Italijo in cono Tržaškega ozemlja pod anglo-ameriško vojaško upravo, medtem ko bo vzdrževala oziroma celo ojačila kontrolo pomorskih in konnih meja z drugimi obmejnim državami, praktično torej samo z Jugoslavijo kar predstavlja krhitev mirovne pogodbe in je škodljivo za tržaško gospodarstvo, kateremu bi se di-

rektno ali indirektno preprečevalo sklepati gospodarske sporazume z drugimi državami. Anglo-ameriške oblasti v Trstu s tako krhivijo mirovne pogodbe prejudicirajo ne samo položaj bodočega guvernerja, temveč vplivajo na gospodarsko bodočnost Trsta. Nameravana reorganizacija javne uprave tržaške cone ne bo mogla biti priznana po določbah mirovne pogodbe, če bodo iz domače uprave izločeni predstavniki širokih ljudskih množic.

»Sporazum« - nadaljuje list - »katerega so večeraj podpisali v Rimu, ima tudi značaj podpore predvolivne kampanje De Gasperijevi stranki, katere bi se s tem uveljavljala, kar bi pa drago plačala italijanski narod in prebivalstvo Tržaškega ozemlja.«

Banditizem nacističnih pretepačev na Koroškem »Wurfkomandovec« hoteli razbiti predstavo »Miklove Zalec« Slovenski mladinci so pognali nacistične provokatorje v beg

Razgibano kulturno prosvetno življenje na Koroškem, ki je znak visoke narodne zavesti, je bilo že nešteto krat cilj tako političnih napadov kot dejanskega terorja od strani profašističnih elementov.

Preteklo nedeljo je igralska skupina iz Glinj gostovala v »Miklovo Zalec« v novi Ziljkovi prireditvi v Dobri vasi, Dvorana Narodnega doma je bila nabito polna. Ljudstvo je z navdušenjem spremljalo potek igre in prekinjalo dogajanja na odru z aplavzi.

V Dobri vasi pa je tudi center pronačistične zveze domovine zvestih Korošcev, ki ji načelujeta znana šovinista Küstingerjeva in bivši SA-Standartenführer vojni zločinec Steinacher. Po njihovi iniciativi se je zbrala tolpa nacističnih banditov in požikala motili slovensko kulturno prireditve. Ker se v dvorani zaradi močnega obiska niso upali nastopiti, so provocirali z razbijanjem po vratih. Ob kričanju in zmerjanju so nato zaborili odprati vrata od zunaj. Ko je bila ta provokacija javljena orožnikom

se ti niso zmenili za to. Izjavili so samo, da morajo skrbeti za red v dvorani. Ker prisotna žandarmerija ni ničesar ukrenila, so se zbrali domači mladinci, da napravijo red. Na miren poziv se pobalini niso hoteli odstraniti, ampak nasprotno napadli so Janeza Čankca in mu zadeli močno rano na glavi. Šele na odločen nastop slovenskih mladincev so nacistični zivači nato pobegnili. Med napadniki so se tudi tokrat izkazali znani »Wurfkomandovec« Krauz Simon, Pitschek, Simonitsch Friedrich, Trinkl Franc, Konecchnitz Edvard in drugi. Da se upajo nacistični pretepači motiti slovenske prireditve, je razumljivo, ker jih s svojim pasivnim zadržanjem podpira žandarmerija. Pronačistične zveze domovine zvestih Korošcev in njene pretepaške skupine podpira od žandarmerije do socialistične in ljudske stranke vsa koroška reakcija. »Zveze domovine zvestih južnih Korošcev« pa so pri njeni ustanovitvi podprli tudi Angličji. Tej gonji proti slovenskemu kulturnemu življenju na Koroškem se je pridružilo zadnje čase

S stavko so mladinci-delavci v Trstu pokazali, da si ne pustijo kratiiti svojih pravic

Trst, 13. marca (Tanjug). Delavci-mladinci, zaposleni v ladjedelnici Sv. Marka so imeli v četrtki v znak protesta proti stališču delodajalcev, ki ne dovoljujejo delavcem, da v tovarni izdelajo predmete za razstavo, ki jo bodo priredili ob priliki kongresa delovne mladine Trsta polurno stavko.

Med stavko so imeli zborovanje, ki so se ga udeležili delavci-mladinci, člani dveh sindikalnih organizacij Trsta. Na zborovanju so izvolili odbor, v katerem so 4 predstavniki enotnih sindikatov STO-a in po dva predstavnika sveta delavske zbornice in socialistične mladine. Člani odbora so poslali upravi tovarne zahtevo, naj dovoli delavcem, da izdelajo omenjene predmete. Direkcija združenih jadranskih ladjedelnic je ponovno odbila zahtevo delavcev-mladincev.

Goriški Slovenci obračunavajo z izdajalci

Trst, 13. marca (Tanjug). V okviru predvolivnih zborovanj na Goriškem je Mestni odbor Demokratične fronte Slovencev v Goriški sklical zborovanje v soboto 6. t. m. zvečer. Na zborovanju je govoril slovenski kandidat na listi italijanske ljudske fronte tovariš dr. Lambert Mermoja. Razni drugi govorniki, ki so govorili za nim, so razkrinkali delovanje maloštevilne slovenske izdajalske klike, ki se zbira okrog »Demokracije« in se veže z italijanskimi reakcijskimi strankami. V zvezi s tem so zborovatelji sprejeli resolucijo, v kateri goriški Slovenci zbrani na svojem predvolivnem sestanku soglasno obsojajo izdajalsko pisanje in stališče »Slovenskega Primorca« in »Demokracije«, ki zavajata goriške Slovence na izdajalsko pot, s tem, da propagirata v aprilskih volitvah za stranke, ki so vedno bile proti Slovencem, njihovim interesom in njihovim narodnim pravicam. Ugotavljajo dalje, da stališče »Demokracije« in »Slovenskega Primorca« ne ustreza interesom slovenskega ljudstva in predstavlja v tem odločilnem trenutku največje izdajalsko početje proti slovenski manjšini v Italiji. »Slovenski Primorec« je namreč v zadnji številki pisal, da je italijanska demokratska stranka edina, za katero naj Slovenci glasujejo 18. aprila ter se je s tem odkrito postavil na stran vojnih zločincev tipa Marazza.

PRED VOLITVAMI V KRAJEVNE LJUDSKE ODBORE Predvolivno zborovanje petnajstih terenov rajona Center

Ljubljana, 13. marca.

Te dni daje obračun o dosedanem delu svojim volivcem tudi izvršni odbor LO rajona Center v Ljubljani. V sredo 10. t. m. je sklical na zbor volivce iz terenov I, II, III, IV., V., VI., VII., XXI., XXII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXVII. in XXVIII. v Mladinsko dvorano. Zbrane volivce je pozdravil predsednik rajona tov. Kristan, ki je po uvodnih besedah prečital obširno poročilo o delu rajonskega izvršnega odbora od osvoboditve do danes. Predno je prešel na poročilo o delu posameznih odsekov je poudaril pomen bližajočih se volitev v MLO in pri tem opomnil zbrane volivce na njihove pravice in dolžnosti, ki jih imajo s tem v zvezi.

Več diskutantov, med njimi Fran Albreht, je poudarjalo pomen prostovoljnega dela. Potrebna je predvsem množičnost pri tej akciji. Ni dovolj, da si vedno in isti ljudje zadajo velike obveze. Treba je vključiti v to akcijo prav vse, ki še stojijo ob strani.

V diskusiji po poročilu je bilo tudi rečeno, da se sicer iz poročila vidi delavnost novo izvoljenega rajonskega odbora, da pa je ta delavnost do danes bila premalo znana vsem volivcem. Premalo so bili ljudje seznanjeni s sklepi in načrti, ki jih je izvajal in jih še izvaja rajonski izvršni odbor. Zato naj se zbori volivcev vršijo redno, in ne v preredkih presledkih, da bo vsak volivec lahko že v naprej pripravil razne pripombe. V ostalem pa je treba tudi na terenskih sestankih ljudi seznanjati z delom in načrti rajonskega ter mestnega odbora ter v grafikonih in po časopisu sproti objavljati potek dela. Potrebno bi bilo, da se vsi seznanijo s splošnim regulacijskim načrtom Ljubljane.

Povedal je, da so sklep rajonskega odbora pobrati vse davčne zaostanke iz let 1945. in 1946. realizirali v toliko, da je dosedaj pobranih 87 odstotkov teh davkov. Sklep ustanovitvi ekonomije rajonskega ljudskega odbora, je tudi izpolnjen v toliko, da so na Kočevskem v vasi Koblane pri Stari cerkvi prevzeli od zemljiškega sklada okrog 150 ha veliko kmečko posestvos, kjer bodo na 50 hektarjih orne zemlje pridelovali razne povrtnine za potrebe raznih dečjih in drugih socialnih ustanov rajona, z viški pa zalagali tudi trg. Za leto bodo lahko redili tam okrog 20 svinj in 15 krav-mlekarič, z mesom in mlekom bodo zalagali omenjene ustanove.

V diskusiji so obravnavali tudi vprašanja ustanavljanja domov igre in dela, dečjih jasli, dijaških kuhinj, preureditev kopališč, preimenovanje nekaterih ljubljanskih ulic in drugo. Tovariš iz XIX. terena je povedal, da je na njihovem terenu še nezasedeno poslopje, ki bi lahko služilo za dom igre in dela.

Zelo dobro je delal odsek za socialno skrbstvo. Med drugim ima ta odsek najlepše urejeno statistiko čeprav je eden največjih po obsegu. Da ima veliko dela kaže že dejstvo, da ta odsek upravlja s 45% celotnega proračuna rajonskega odbora.

Predvolivni sestanek članov sindikalne podružnice medicinske fakultete

Ljubljana, 13. marca

10. marca so imeli člani sindikalne podružnice medicinske fakultete v patološki dvorani splošne bolnice predvolivni sestanek. Prisotnih je bilo nad 300 volivcev.

Pred gospodarski odsek se postavlja v prvi vrsti naloga voditi in ustanavljati še nova gospodarska podjetja rajona. Dosedaj ima rajon 15 gospodarskih podjetij. Med vsemi je najboljšje čevljarstvo podjetje v Kolodvorski ulici. V lanskem letu so dali ta podjetja 1.500.000 din dobička, ki je vložen v socialne namene in nove investicije.

V referatu je dr. Pavel Lunaček prikazal borbo demokratičnih množic sveta proti imperialismu in vojnim hujskačem. V nadaljevanju je govoril o volitvah v mestni ljudski odbor in o vključitvi osebja v zdravstvenih ustanovah in zdravnikov v plan. Za zdravstvene ustanove je važno, da s čim boljšim in čim hitrejšim ozdravljenjem bolnikov vključimo delovne ljudi v produkcijo je rekel dr. Lunaček. Naša dolžnost je, da vse tiste ki zavirajo delo, izločimo iz zdravstvenih ustanov. Če lani smo odstranili nekaj redovniških sester, ki so ovirale naš delovni polet, hkrati pa so bile odkrite nasprotnice naše oblasti. Sedanji primer, da so si nekatere sestredovnice celo prisvojile državno lastnino, nam nalaga še večjo budnost. Vse take pa bomo v najkrajšem času odpustili. Stremeti pa moramo tudi po strokovnih usposobljenosti vseh zdravniških kadrov.

Da sv vsaj delno omili stanovanjska stiska«, je rajonski odbor med drugim pokrenil tudi to, da je posebna komisija pregledala vse hiše, ki bi se v dale dvigniti še za eno nadstropje ali urediti sobe na podstrešju. Izvedba tega ukrepa bo dala že letos vsaj še 25 stanovanj.

V diskusiji je, ki sledila poročilu, je govoril še predsednik MLO tov. Albreht ter referent za komunalne zadeve rajona. Oba sta poudarjala potrebo reda in čistote na naših ulicah ter racionalnega izkoriščanja vsakega prostora. Referent za komunalne zadeve je povedal, da bo urejeno redno in hitreje odvajanje smeti. Prostor pri postaji, kjer je sedaj smetišče, bo preurejen v park za čakajoče ljudi.

tudi celovško škofijoštvu s prepovedjo razširjanja slovenskih Mohorjevih knjig. Slovenski mladinci so v Dobri vasi obračunali z nacističnimi pretepači. Pogнали so jih v beg. Prav tako bodo koroški Slovenci obračunali z vsemi izzivači in hujskači. Ne bodo se pustili motiti po nacističnih izzivih in njihovih imperialističnih naredbodajalcih niti si ne bodo pustili jemati svojih kulturnih pravic.

Po nalogu zapadnih imperialistov hočejo avstrijski reakcionarji zatreti tradicijo protifašističnega odpora

Dunaj, 13. marca (Tanjug). Avstrijska ljudska stranka (ÖVP) in Avstrijska socialistična stranka sta odpoiskali iz vodstva »Zveze političnih preganjancev« svoje zastopnike.

Včeraj pa je minister za notranje zadeve Helmer sporočil, da je zveza razpuščena. Prostore zveze so zaprli in zapečatili. »Österreichische Volkstimmung« omenja ta sklep ministra za notranje zadeve in ugotavlja, da bo ostal brez učinka, ker so člani zveze že sklicali kongres zaradi zagotovitve nadaljnjega delovanja te organizacije.

Ustanavljanje sprejemnih ambulant v državnih podjetjih

Direkcija Državnega zavoda za socialno zavarovanje je odredila, da se formirajo po vseh državnih podjetjih, ki imajo nad 500 zavarovancev posebne sprejemne ambulante, kjer bo vršil zdravstveno službo po en zdravnik. Te ambulante bodo urejene tudi pri podjetjih z manjšim številom zavarovancev, če so zaradi slabih zvez oddaljena od krajevnih in okrajnih zdravstvenih postaj. Zdravnik v vsaki sprejemni ambulanti bo v stalni zvezi z okrajno ambulanto ali pa z rajonskimi, oz. mestnimi poliklinikami, kamor bo pošiljal bolnike v primeru potrebe na specialne preglede. Dolžnost zdravnika je, da obiskuje

delavnice podjetja in tako opravlja higieno-zdravstveno službo tudi na tem mestu. V večjih ambulantah bo na razpolago potrebno število bolničarjev. Zdravnik bo prav tako obiskoval delavske kolonije in stanovanjska poslopja, da bo tudi tu učil in pomagal z nasveti.

Z zdravstveno ureditvijo bo združena tudi celotna uprava socialnega zavarovanja. Tako bodo mogli delavci urediti vse kar v zgradbi podjetja.

Dosedaj je v vsej državi 243 takšnih sprejemnih ambulant; razporejene pa so takole: LR Srbija 95, LR Hrvaška 50, LR Slovenija 18, LR Makedonija 25 in LR Bosna-Hercegovina 55. (Tanjug).

Italijanski antifašisti znova pripravljene braniti svobodo italijanskega ljudstva pred vsakim nasiljem

Predvolivni Scelbin teror v južni Italiji se stopnjuje - Ameriški ambasador Dunn se posvetuje z De Gasperijem. Nove delavske in protestne stavke

Rim, 13. marca (Tanjug). V provinci Apulije na jugu Italije se nadaljuje policijski teror. Ki so ga pred volitvami začeli izvajati po ukazu notranjega ministra Scelbe proti delovnemu ljudstvu. V mestu Trepuzzi se proglašili obsebdno stanje. Policija je s strojnimi vdrla v delavska stanovanja in preiskavala. Predvolivna vladna izzivanja so se razširila tudi na druge kraje v Apuliji. Tako so začeli v Tanatu, Cervignelliju, San Severu, San Giovanniu in drugih krajih zapirati sindikalne voditelje ter sekretarje delavskih zbornic.

njanih antifašistov, da bodo znova branili svobodo in italijansko ljudstvo pred vsakim nasiljem.

Tovarniški delavci v Forniju blizu Rima so stopili v splošno stavko, ker se industriji niso hoteli ravnati po delovni pogodbi. V provinci Frosinone blizu Rima

stavkajo delavci in nameščenci občinskih ustanov že štiri dni v znamenje protesta, ker jim niso izplačali plače za zadnja dva meseca. Prebivalstvo vse province je v znamenje solidarnosti z občinskimi delavci in nameščenci etopilo v splošno dvournno stavko.

»Colegium Ausilium« v Rimu - šola za vatikansko vohunsko aktivnost proti slovanskim državam

Novo podrobnosti o aferi Cipicco - Nacistični vohun, polkovnik Tauš, instruktor vatikanske sekcije št. 2

Rim, 13. marca. (Tanjug). »Republica« piše, da so prišli v roke italijanske policije dokazi o politično-špijonski dejavnosti aretiranege podtajnika vatikanske države msq. Edoarda Cipicco. Govora je o strogo zaupnih navodilih in ukazih vatikanske politične službe, ki jo upravlja tajnik vatikanske države msq. Montini, njenim organizacijam v tujini. Za odpošiljanje teh ukazov in navodil je skrbel Cipicco, ki je osebno opravljal dolžnost tajnega sekretarja in tajnega arhivarja vatikanske sekcije št. 2. Ta sekcija vodi protidemokratsko politiko vatikanskih organizacij v državah vzhodne Evrope. Sekcija št. 2, ki je pod direktnim nadzorstvom tajnika Montinija, ima svoj neuradni sedež v tako imenovanem »Colegium Ausilium« na trgu Santa Maria Maggiore v Rimu. V tem kolegiju deluje

okrog 300 vatikanskih duhovnikov razne narodnosti, ki so končali posebno šolo za vodenje protidemokratske dejavnosti in vohunstva v demokratičnih slovanskih državah na vzhodu. V kolegiju so tudi posebni tečajji za študij slovanskih jezikov.

»Republica« poudarja da delujejo v tem kolegiju, kjer je središče vatikanske vohunske klike, bivši višji oficirji hitlerjevskih SS-čet ter bivši oficirji hitlerjevske vohunske službe. Po osvoboditvi Italije je Vatikan nudil vsem tem oficirjem založbiše ter jim zaupal važne funkcije v svojem »Colegium Ausilium«. Vodstvo so poverili bivšemu hitlerjevskemu polkovniku Taušu, bivšemu šefu nacistične vohunske službe v coni Modena.

Nov državni rekord v Planici

Planica, 13. marca (tel.). Vreme je omogočilo, da so posamezni državni reprezentanti izvedli krasne in še precej dolge skoke. Svičar Blum, Francoz Charlet in Jugoslovčan Poldo pa so se povzpeli tudi nad državne rekorde. Zanimanje za polete je bilo danes popolne še večje kakor dopoldne. Vremenske prilike so se občutno izboljšale in tako omogočile spraviti skakalnice na najboljše kakovostno stopnjo. Vsi tekmovalci so skakali zelo dobro. Najkrajši polet je bil dolg 70 m.

slovanski rekord 103 m. Boljše od Polde je skočil Finžgar 109 m, ki pa je pri doskoku podrsal z rokami po tleh. Isto daljino je dosegel prvak 1941. leta Albin Novsak, ki pa je pri skoku padel.

Nekaj minut po 16. uri so se pričeli poleti prve serije, ki so se jih udeležili skakalci vseh reprezentanc razen Jugoslovana Klančnika, ki ima poškodovano roko in bo po vsej verjetnosti jutri še nastopil. Blum je prispel na 88 m, Sturp na 89 m, Turbiggen na 89 m, Tschannen na 98 m. Za Svičarji so skakali Jugoslovani in sicer najprej Pribošek, ki je dosegel svoj najboljši skok 92 m, nato je Ruzinger pristal na 78 m, Rožič je skočil s padcem 77 m, Langus 76 m, Razboršek 74 m, Zalokar s padcem 77 metrov, Rogelj 70 m, Mežik 92 m, Finžgar 90 m, Poldo 103 (nov jugoslovanski rekord), Javornik 85 m s padcem. Nato pa še Francozi Monnier 90, Lucchini 84 in Charlet 91 m.

Janez Poldo je dosegel nov državni rekord s tričetrtinskim zaletom. Prav tako so se odlikovali še Mežik, ki je skočil v najlepšem stilu, in Francoz Monnier, ki prvič zastopa državno reprezentanco, ter Svičar Tschannen, ki je skočil v zelo lepem stilu.

V drugi seriji, ki je po popravi doskočišča takoj sledila, pa niso nastopili vsi skakalci. Kot prvi je startal Svičar Blum, ki je s krasnim doskokom plaval po zraku in pristal na 111 m. Sturp je pristal na 94 m, Turpiggen na 104, Razinger 84, Finžgar 97, Francoz Charlet na 88 m. Vsi ostali skakalci pa so skakali s tričetrtinskim zaletom ter dosegli naslednje daljave: Langus 72 m, Razboršek 77, Zalokar 82, Rogelj 70, Javornik 85, Francoz Monnier 85 in Lucchini 86 m. Polet švicarskih skakalcev preko stoumetrske znanke kaže velik uspeh kljub napornemu tridenavnemu potovanju iz Svice v Jugoslavijo (kakor smo poročali, so prispeli v Planico šele danes dopoldne).

Prav tako pa moramo pohvaliti tudi mlade jugoslovanske skakalce Razborska, Zalokarja in Javornika, ki večno obetajo. S tem je bil današnji dan smučarskih poletov končan. V nedeljo bodo poleti ob 9. uri dopoldne in ob 16. uri popoldne.

»TEDEN TEHNIKE 1948«

Tehnika izboljšanja kislih tal s peskanjem

Najbrž bo marsikdo zmajal z glavo češ, kaj pa ima peskanje opraviti s tehniko. Res je, na prvi pogled, toda samo na prvi pogled se človeku zdi, da nima kdove kakšne zveze z njo. To pa lahko trdimo le toliko časa, dokler ne poznamo prave bitve peskanja ali apnenja, kakor ga navadno imenujemo. Apnenja ne smatramo toliko za gnojjenje, ker ima z njim prav malo skupnega. Z gnojenjem vnašamo v tla le hranljive snovi, apno pa deluje v glavnem povsem drugače. V prvem primeru se s peskane zemlje voda laže in hitreje izcedi v globino, a v drugem primeru se zadržuje dalj časa v gornjih talnih plasteh. Kakor torej vidimo, se tla z apnenjem v pravem smislu besede meliorirajo, a za melioracijo vemo, da so panoga tehnike, pa je zato prav, da posvetimo tudi temu vprašanju v tednu tehnike nekaj besed.

Za dobra plodna tla je predvsem važna pravilna medsebojna lega drobnih talnih delcev, tako zvana struktura. Težke hladne zemlje, v katerih je premalo apna, so brezstrukturalne in se nahajajo talni delci v njih tesno stisnjeni, med njimi pa ni večjih praznih prostorov, skozi katere bi se lahko izcejala preobitna moč in krožil zrak ter ogljikova kislina. Prav tako so tudi peščena tla, v katerih ni dovolj apna in kumusa, brezstrukturalna ter težijo v njih drobni peščeni delci raztreseno med seboj. Skozi taka tla se izceja voda prehitro v globino. Brezstrukturalnost, oziroma raztresena struktura je skrajno neugodna za dobro rast kmetijskih rastlin iz premmogih vzrokov: tla so presuha ali pa premočra in se težko obdelujejo, pri oranju se ne drobijo in ne razpadajo v majhne grudice, ki so značilne za dobro strukturo, temveč ostaja zemlja navadno v debelih krepah, ki jih je treba pozneje večkrat drobiti z motiko; s tako zemljo imamo vedno zelo velike težave preden jo obdelamo tako, da je sposobna za setev. Tudi pozneje se moramo stalno boriti z njo, da jo ohranimo vsaj kolikor toliko v kulturno — obdelanem stanju, za vsakim močnejšim dežjem se napravi na površini tla skorja, ki ovira rast kulturnih rastlin in jo moramo z okopavnjem ali vlačjenjem zdrobiti. Hlevski gnoj tu dosti ne koristi. Iz vseh teh vzrokov je donosnost na takih tleh slaba. Nekatere rastline, na primer detelja in lucerna pa sploh ne dajej skoraj nobenega pridelka. Za izboljšanje takih tal, ki so kislila, pomaga le apno.

Kot primer kislih tal navajamo tu samo dve vrsti zemlje s skrajno slabimi lastnostmi. S tem pa še ni rečeno, da so lahko samo te zemlje kislile. Kislila je lahko vsa zemlja, iz katere je izprano apno. Včasih kaj lahko že na oko ocenimo, da so tla kislila in jih je treba apniti. Na takih tleh rastejo na primer v večjih skupinah breza, resje, vrpapot, črna jelša in pravi kostanj. Večkrat nam pokaže kislila tla tudi slabo uspevanje nekaterih kulturnih rastlin, na primer detelje in lucerne. Seveda pa najsigurnejše določimo kisllost tal in potrebo apna s kemičnimi analizami, kar je posebno važno takrat, kadar nimamo opravka z zemljami s skrajno slabo sestavo, pa so vseeno kislile.

Upoštevač važnost izboljšanja kislih tal za povečanje kmetijskih izdelkov je predvidela naša vlada v petletnem planu tudi važna agrotehnično mero, kalcifikacijo — apnenje — peskanje.

O potrebi apnenja kislih zemljišč, katerih pri nas v Sloveniji ni ravno malo, se je pri nas tudi prej mnogo pisalo in govorilo. Medtem pa, ko so druge kmetijske napredne države sistematično preiskovale in popravljale svoja kislila tla z apnenjem v velikem obsegu in se je pri njih močno razvila industrija mletja apnenec, se je pri nas napravilo bore malo ali pa skoraj nič.

Zavlačevanje v izdajanju bolniških izkaznic

Ob izidu novih uredb o preskrbi so naši vodilni predstavniki opozarjali med drugim tudi na to, da je treba iz poslovanja trgovskih podjetij in ustanov čim prej izrinuti vso nepotrebno birokracijo. Brez dvoma je birokracija tista, ki je zmanjševala uspehe v boljši in rednejši preskrbi in je zato nujno, da se čim ostreje borimo proti njej. Iz Litije nam poročajo naslednji primer, ki jasno potrjuje, da je v birokraciji vzrok za nezadovoljstvo med tistimi prebivalci, ki imajo pravico do bolniških dodatnih nakaznic.

»Vsak mesec moramo oddati zdravniška izpričevala na mestni ljudski odbor, ki jih do 20. v mesecu pošlje na okrajni ljudski odbor Ljubljana-okolica.

Mehanizacija kmetijskega dela na drž. posestvih za LR Srbijo

Na drž. posestvih v LR Srbiji bodo letos uredili posebno strojno službo z vsemi potrebnimi delavnicami za popravilo kmetijskih strojev. Posvetva bodo prejela 620 novih traktorjev. Ze lani so uporabljali tudi kombajne. Letos jih bodo imeli 35, kar bo dovolj za vsa posestva. Razen tega bodo prejeli še 107 kultivatorjev na strojni pogon. Dohili bodo 80 snopozveznikov, nad 30 kosilnikov in številne druge kmetijske stroje. Z mehanizacijo kmetijskega dela bodo prihranili precej delovnih moči, hkrati pa bodo dosegli mnogo večji donos na 1 ha.

Dolgoletne izkušnje kmetov na Korodunu, ki že nad petdeset let apnijo z največjim uspehom svojo zemljo s prirodnim apnenčevim peskom, nam kažejo novo smer in pot, po kateri lahko pridemo do uspeha mnogo ceneje kot do zdaj.

Pri nas v Sloveniji je malo predelov, kjer ne bi bilo mogoče dobiti nahajališč prirodnega apnenčevega peska ali laporja. Tudi prirodno kredo imamo. Za apnenje pa lahko uporabljamo tudi droben rečni pesek, kjer vsebuje vsaj 40 odstotkov apnenca. Novejša raziskovanja so pokazala, da je za apnenjem kislih tal dolomitni apnenec, ki je sestavljen iz kalcijevega karbonata (apnenca) in magnezij. karbonata boljše od navadnega apnenca. Če je apneni material, s katerim mislimo popravljati kislila tla, dovolj mehak in sipek, zvozimo kar takega na njive, travnike, pašnike in sadovnjake, sicer pa je treba trše kamenje pred trosenjem primerno razdrobiti.

Mnenja sem, da so prav naše kmetijske zadruge poklicane, da vzamejo v roke izkoriščanje prirodnih nahajališč apnenega materiala. V ta namen je potrebno, da si nabavijo za drobljenje trših apnenecv primerne stroje za drobljenje. Važno je tudi, da napravijo načrt, kako bodo na najhitrejši in najcenejši način zvozili ta material na kraje potrebe. Morda bo marsikje kazalo položiti tise za poljsko železnico. Slej ali prej pa bo treba misliti tudi na postavitev nekaj mlinov, ki bodo mleli apnenčev ali dolomitni pesek za potrebe tistih predelov, ki nimajo v svoji bližini prirodnih nahajališč takega materiala. Mline bo treba postaviti v takih peskolomih, ki imajo razmeroma mehak material z visokim odstotkom apnenca ali dolomitnega apnenca in ki so v neposredni bližini železniške proge. Če bomo na ta način izbrali pravilna mesta za mline, bodo tudi stroški mletja in transporta razmeroma nizki in prepričan sem, da se bo uporaba mletega apnenca za popravo kislih tal tudi pri nas izplačala in prav kmalu močno dvignila.

V Sloveniji delajo kmetje manjše poizkuse s peskanjem že dve leti. V pretekli jeseni pa so napravila poizkusno peskanje tudi vsa državna okrajna in zadržna posestva. Rezultati teh poizkusov nam bodo dali za naše nadaljnje delo že jasnejšo sliko o stanju naših tal v pogledu kisllosti in potrebi apnenja.

Lani sva pregledala s tovarišem Vrenkom, referentom za kalcifikacijo, nekaj poizkusov peskanja na Dolenjskem. Uspehi so bili navzlic hudi suši vidni predvsem na koruzi in prosu.

Ob priliki lanskih preiskav Dravsko-ptujskega polja sem ugotovil, da je velik del tega polja kisel in nujno čaka na kalcifikacijo. Dalje pa sem tudi dognal, da je v obrobni Halozah in Slov. goricah dovolj apnenega materiala, predvsem laporja za popravo kislih tal Dravsko-ptujskega polja. Za razmeroma precej peščene zemlje, ki jo je na tem področju največ in ki prehitro prepušča vodo, je celo bolje uporabljati lapor, kakor pa apnenec, ker je v laporju precej glin, ki veže prerahla tla in s tem popravlja njihovo slabo lastnost prehitrega propuščanja vode.

In kaj je zdaj najvažnejše? Uspeh akcije peskanja je v največji meri odvisen predvsem od množičnega izvajanja. Zato je nujno, da se zanimajo in zavzamejo za to akcijo vse merodajne oblasti. K delu je treba pritegniti vse zadržne in množične organizacije. Le če bomo izvajali peskanje na ta način in na pravem mestu, to je samo na kislih tleh, uspeh prav gotovo ne bo izostal. S tem pa bomo napravili že tudi ogromen korak naprej, saj bomo tako dali sebi in vsemu delovnemu ljudstvu naše republike večji in boljši kos kruha, kakor to predvideva tudi naš petletni plan.

Inž. Kranjc Ivan

Nakaznic pa navadno nikoli ne dobimo točno. Tako redno propade bolnikom kak obrok mesa, do katerega jim daje pravico nakaznica. Tudi ta mesec se je to pripetilo in zamaš so šli z MLO Litija v Ljubljano 5. in 9. marca po bolniške nakaznice. Ko je prišla tovarišica drugič na okraj po karte, so ji dejali, da so sicer že pripravljene, toda da jih ne morejo dati, ker ne vedo za njih ceno. Gotovo bi vsak bolnik dal raje tudi dinar več, samo da mu ne zapade dve soboti zaporedoma meso. Poleg tega pa je še vprašanje nepotrebne izgubljanja časa za bolnike, ki hodijo na odbor spraševat za nakaznice in za uslužbenec, ki morajo bolnike pripravljati, da nakaznic še ni.

Popravek

V vesti »Priprave za začetek delitve garantiranih tekstilnih izdelkov«, ki je bilo priobčeno v našem listu 6. marca, smo napačno poročali, da se začne s 1. aprilom drugo četrtletje in da bodo s tem potrošniki imeli pravice izrabiti polovico svoje industrijske nakaznice. To ni točno in je že naslednji dan, 7. marca, ministristvo za trgovino in preskrbo v svojih obvestilih opozorilo, da stopijo nove potrošniške nakaznice za tekstilno blago in obutev v veljavo 1. marca tako, da je prvo četrtletje marca, aprila in maja, 1. julija pa se začne drugo četrtletje. Na to ponovno opozarjamo naše čitatelje in s tem popravljamo zgoraj navedeno poročilo.

LJUBLJANSKE MANUFAKTURNE TRGOVINE SO PRIPRAVLJENE NA PRODAJO PO GARANTIRANI PRESKRBI

V skladišču mestnega podjetja »Manufaktura in galanterija« pred magistratom je že nekaj dni sem vse živo. Iz tovarn je prišlo najrazličnejše manufakturno in galanterijsko blago, ki ga je bilo treba razvrstiti, mu no priloženih

Med tem je prihitela v skladišče poslovodkinja poslovalnice št. 7, ki je v Gradišču. — V tej poslovalnici bodo prodajali blago za nosče žene in dojenčke do dveh let. Tovarišica Zvanova želi zato imeti v svoji prodajalni naj-

prodajalcev v tej trgovini nam medtem ko navija blago na karton, pripoveduje, kaj kupec te dni, pred pričetkom prodaje na nove nakaznice najbolj zanima.

»Niso si na jasnem, kako bo z novimi točkami, ki so razdeljene na četrtletja. Mnogi povprašujejo, če bodo točke prvega četrtletja zapadle, ko se bo začelo drugo. Vedno znova moramo pripovedovati, da točke ne zapadejo. Zanimivejši so tisti, ki pridejo ogledovat kvaliteto blaga. Med njimi so stoodstotni neverni Tomaži, in prinesejo s seboj odrezke blaga ki je v prosti prodaji ter ga na licu mesta primerjajo z blagom, ki bo na točke. Šele potem so prepričani, da je le res, kar je pisalo v časopisih, da bo kvaliteta ista, pri blagu v prosti prodaji in na točke.

V vrsti ljudi, ki se zanimajo, kako bo s preskrbo po novem sistemu, je bila tudi tovarišica Franja iz Trnovega: »Tisti je bil pa le neumen, ki ni verjel, da bo na točke tudi kvalitetno blago in ga je kupil dražje« modruje medtem ko prav po strokovnjaško, z rokami menca blago, češ, ali se mečka. Ker se ni mencejanje prav nič poznalo, je tovarišica Franja trdila: »Zdaj pa že vidim, da napredujemo!«. Le to to je še skrbelo, ali blago ne bo prodano in ga bo zmanjkalo. Ko je nameščenev tovariš Stane prepričljivo dokazal, da take nevarnosti ni, saj je skladišča polno itd. je zadovoljna odšla.

Tako se ves dan vrste skozi trgovino ljudje in nameščenci jim vkljub obilici dela razkazujejo blago in razlagajo n. pr. kako narediti, če je 40 točk, ki jih potrošnik lahko porabi v prvem četrtletju, premla za nakup kakšnega artikla. »Tukrat si izposodite točke od žene, sestre, brata ali matere, skratka od vse ožje

Iz skladišča razvozijo dnevno na tisoče metrov blaga v mestne prodajalne

računih določiti ceno, metersko blago še enkrat premeriti, skratka nameščenci se iz dela niso videli.

Naglo delo je pri nekaterih pošiljkah včasih zastalo, ker tovarne niso pravočasno poslale računov za poslano blago. V eno od tovarn je bilo treba poslati kar 4 brzojavke, preden je prišel račun. Druga ga ni priložila zato, ker sama ni imela računa za bombažno predvotvo, iz katerega je izdala nogavice. To pot je sicer še šlo, ker blago trenutno ni bilo v prodeji, v bodoče pa bi bili podobni primeri neprijetna ovira za naglo razdeljevanje blaga in redno preskrbo potrošnikov.

Pred dvema dnevoma so začeli iz skladišča razvažati blago, ki ga bodo prodajali v poslovalnicah mestnega podjetja »Manufaktura in galanterija«, na točke. Ogromne bale blaga v skladišču te verno prepričajo, da ga bo dovolj za garantirano preskrbo.

Ves dan odvažajo izpred skladišča visoko naložene vozičke v prodajalne. Mimogrede povedano: skrita želja nameščenev je, da bi imeli majhen kamionček, ker bi tako lahko razvozili veliko več blaga na dan. Pa so tudi brez tega zaželenega avtomobila naredili veliko. V petek so razvozili 40.000 m blaga (40 km), 17.000 parov moških, ženskih in otroških nogavic, 5.000 parov svilenih nogavic in še nekatere tekstilne izdelke zagotovljene preskrbe.

Še to so povedali v skladišču, ko smo stali sredi skladovnic blaga: »V poslovalnicah, kjer bomo prodajali metersko blago, bomo lahko na dan postregli 2.000 potrošnikov, tam, kjer bomo prodajali galanterijo, pa 1.100. Več ne bo šlo in zato z velikimi črkami napišite, da je blago dovolj in da naj ne hite kupovat vsi prvi dan.« Kaj pa kvaliteta? me zanima, priznam, da sem imel sam namen drveti prvi dan v trgovino. »Kvaliteta bo vedno ista, s tovarnami imamo pogodbe za vse leto, tudi vzorec bo dovolj.«

boljše blago in tudi dovolj. Sedaj ima trgovino že lepo založeno, odšla pa je še, ko ji je tovariš v skladišču »za gotovo« obljubil, da dobi še bejo flanelo, ki jo večina mater raje kupi kot barvano in še nekaj bal takega in drugačnega lepega blaga.

Nameščenev v sindikalnem magazinu kljub obilici dela rade volje razkazuje potrošnikom blago

Visoko naložen voziček so odpeljali preko Tromostovja pred poslovalnico št. 9. V tej poslovalnici, Ljubljanci pravijo »pri Urbanecu«, bodo postreženi člani sindikatov in udarniki ter se zato imenuje tudi »Sindikalni magazin«.

Blago so znosili v trgovino, kjer leže po mizah že cele skladovnice. Nameščenci ga naglo in spretno previjajo na kartone in nato zlagajo v visoke police. Tovariš Stane Majer eden najboljših

»žlahte«, pa bo šlo, prihodnje četrtletje jim »posojilo« vrnetec.

Trgovine so pripravljene na prodajo blaga za zagotovljeno preskrbo. Edino vprašanje, na katerega nameščenci v trgovinah ne vedo odgovora, je kdaj bodo karte. V Beogradu so že, v Zagrebu že, samo pri nas še ne. Rečeno je bilo da bodo do 15. marca, to je pa že jutri. Če nikjer, se je pa tu nekaj zataknilo in postavljeni rok ne bo izpolnjen.

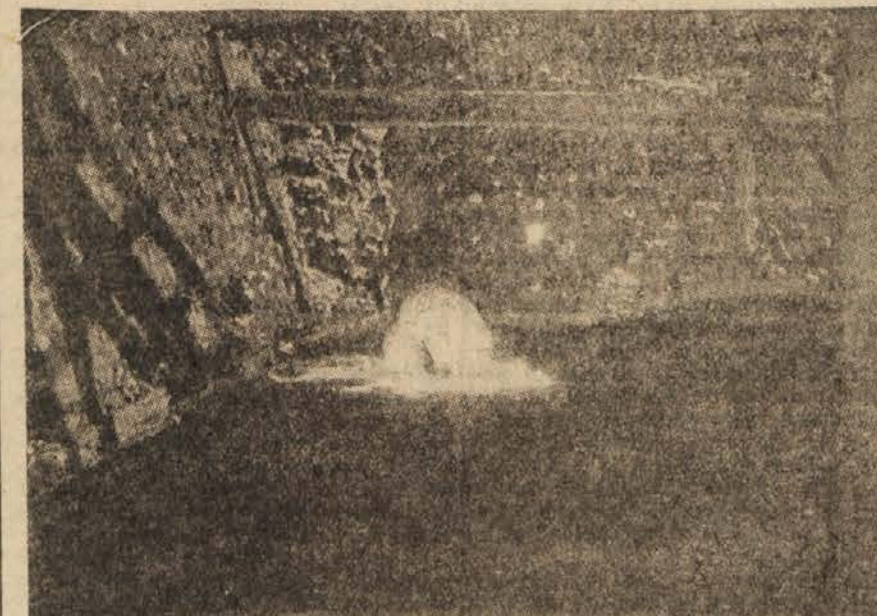
Preskrba Brd s pitno vodo

Hrbet od Korade do Sabotina, ki spremlja s svojimi strmimi vzhodnimi pobočji Sočo od Play do Gorice, se proti jugozapadu znižuje polagoma v Brdih proti dolini Idrije in proti Furlanski dolini. To gričevje leži v nadmorskih višinah od 400 do 100 m, je razčlenjeno s številnimi dolinami, ki potekajo v glavnem proti jugu in jugozapadu ter so jih potoki zarezali globoko v oceanske laporje in peščenjake. Pri Vrhpolju se hrbet na desnem bregu Soče zniža na približno 400 m ter ga na tem mestu prekorači cesta iz Play v Brda.

Zaradi svoje rodovitnosti so Brda dosti gosto naseljena (okoli 7500 prebivalcev), z zdravjo pitno vodo pa so slabo preskrbljena. Razen šibkih in slabo grajenih krajevnih vodovodov v Kojskem in v Brestju ter opuščeniha

prav v Smartnem in Kožbanj je vodna preskrba individualna, iz pomanjkljivo urejenih studencev, vodnjakov in kapnic. Ob suši, kadar te naprave odrečejo, si morajo ljudje donošati ali dovažati vodo iz dolin. Do razmejitve so hodili prebivalci nižjega jugozapadnega predela Brd (Vipolže, Medana) ob suši napajati živino k nižinskim vodnjakom, ki so sedaj ostali onstran meje.

Iz dosedanjih površnih pregledov je treba sklepati, da za skupinsko vodovodno preskrbo teh krajev ne bo mogoče najti primernih in zadostnih vodnih virov v Brdih samih. V jeseni 1947. zaradi morebitne izrabe za obsežnejšo preskrbo merjeni studenci so se izkazali brez izjeme kot nezadostni in kakovostno slabi (»Pod skalos«, »Pod gabrom«, »Jezero«). Le za krajevno preskrbo bo morda kateri od njih upo-

Močan izvirek (gejzir) Mrzljeka je ena izmed možnosti, da zajamemo vodo za vodovod v Brda

raben. Lansko leto je bilo za presojo izdatnosti studencev izredno prikladno. Tekom dolgotrajne suše so v jeseni opesali ali celo presahnilih studenci, ki so jih smatrali po dosedanjih opazovanjih in po navedbah okoliških prebivalcev za trajno dovolj izdatne.

Letos je zato prva naloga poiskati v zaledju Brd — verjetno v dolini Soče — primerne vodne vire, ki bodo tudi ob suši mogli kriti potrebo vode v Brdih. Pregledani maloštevilni izviri med Kanalom in Plavami so se lansko leto izkazali kot prešibki.

Napeljava vode iz Mrzljeka pod Sv. Goro je brez dvoma možna. Ta izvir je dobro prestal suše zadnjih dveh let. Njegove lastnosti so dosti podrobno proučene. Ne glede na veliko razdaljo in višinsko razliko med studencem in tisto najugodnejšo točko v Brdih, od koder bo možno razpeljati vodo po vsem oskrbnem področju, tvorijo strma in obenem od jarkov raztržana pobočja soške doline med Mrzljekom in Plavami znatne tehnične ovire za izpeljavo vodovoda. Mrzljek naj zato ostane poslednja in zanesljiva rezerva za preskrbo Brd.

Izgleda pa, da morda le niso še dovolj proučene vse možnosti najti potrebno pitno vodo v soški dolini od Play navzgor. Pri Anhovem na primer pokrivajo dolinsko dno aluvialne napolavine. Niso sicer posebno razsežne, tudi ne segajo verjetno globoko pod rečno gladino, vendar ni izključeno, da bi se tam našlo talno vodo, čeprav morda infiltrirano iz reke. Tudi s tem še ne bi bile izčrpane vse možnosti za nameravani vodovod; ker pa je za pravilno oceno teh možnosti treba izvesti daljša opazovanja, se stvar ne da rešiti tako hitro, kot si to žele prebivalci naših Brd.

Vodovod za Brda je važna in nujna, ni pa enostavna naloga, ker je večjega obsega. Zato je opravljeno, da se za predela in izdelavo načrtov potrebni čas ne skrajšuje izpod meje, ki jo narekuje že sama narava posla. Neizogibno zamudo bo treba pač nadoknaditi pri sami gradnji, čim bodo osnovni zanj zanesljivo pripravljene.

Navodila za popis prebivalstva 15. marca 1948

Kako smo se pripravili na popis prebivalstva

ČAS POPISA
IN KRITIČNI TRENUTEK STETJA
Popis prebivalstva bo v dneh med 14. in 17. marcem, ko mora biti zaključen. Kritični datum popisa je polnoč od 15. na 16. marec. To pomeni, da bo popis za jel stanje prebivalstva ob tej polnoči, ter da se osebe, ki so umrle pred polnočjo, odnosno osebe, ki so rojene po tej polnoči, ne popisujejo pri popisu.

NAČIN POPISA
Popis opravljajo popisovalci, vsak v svojem popisnem okolišču, ki je v naprej točno razmejen in opredeljen. Vsak popisovalec ima legitimacijo, izdano od krajevne popisne komisije, s katero se po potrebi lahko izkaže.

Dne 14. marca ob sedmih zjutraj začno popisovalci z obhodom svojega okolišča. Popisovalec se zgleda pri vsaki stranki po stanovanjih. Zato naj bo ta dan v vsakem stanovanju in v vsakem gospodinjstvu po ena odrasla oseba doma, s katero bo lahko popisovalec ugovoril število gospodinjstev v stanovanju (t. j. tudi število podnajemnikov, ki tvorijo svoje gospodinjstvo), nadalje ugovoril število trajno prisotnih oseb, ki v tem stanovanju stalno stanujejo, število začasnih oseb vsakega gospodinjstva (n. pr. ugovoril bo, ali je kateri član gospodinjstva začasn odošen v bolnišnici zaradi bolezni, v vojski na odseljenju vojskega roka ali na orožnih vajah, na potovanju za dalj časa, na primer v inozemstvu, na sezonskem delu, kot študent v mestu itd.). Dalje bo ugovoril, če je morda v gospodinjstvu kakšna začasno prisotna oseba, n. pr. študent, gost na obisku ali podobno. Popisovalec bo dal pri vsakem gospodinjstvu točna navodila, kdaj bo prišel po izpolnjene obrazce.

Vsak državljani izpolnjuje zase in za člane svojega gospodinjstva, ki tega ne morejo storiti sami, popisnico zjutraj dne 16. marca, potem ko je na dan 15. marca točno razmisli, kako bo popisnico izpolnil. V teku dneva 16. ali 17. marca pobere popisovalec vse obrazce, ki jih je 14. marca pri gospodinjstvih oddal. Dolžnost vsakega gospodinjstva je, da je vsaj ena od odraslih oseb v teh dneh ob določeni uri doma.

Če bi popisovalec pri svojem obhodu ne dobil nikogar doma (zaradi zaposlitve itd.), potem bo pustil v stanovanju poziv, naj se dotični zgleda na sedežu krajevne ali v mestih sektorske popisne komisije. Če bi popisovalec pomotoma do koga sploh ne prišel, naj to dotični sam javi svojemu krajevno ali rajonskemu odboru.

Po potrebi lahko izpolnjuje popisnice tudi sam popisovalec, in sicer po podatkih osebe, ki jo popisuje.

KDO SE POPIŠE PRI POPISU

Pri popisu imamo dvojne popisnih enot: osebo in gospodinjstvo.

Prva popisna enota je vsaka oseba, ki ob času popisa bodisi trajno, bodisi prehodno prebiva na ozemlju FLRJ ne glede na državljanstvo ter naši državljani, ki so ob času popisa prehodno v inozemstvu.

Izjemoma se ne popisujejo tuji državljani, člani diplomatskih predstavništev, ter vojni ujetniki.

Vsaka oseba vpiše vse potrebne podatke v »Popisnico«.

Druga popisna enota je gospodinjstvo.

Za vsako gospodinjstvo se izpolnjuje poseben obrazec »List za gospodinjstvo«.

PRISOTNOST IN ODSOTNOST

Namen popisa je, da ugotovi številčno stanje v nekem kraju redno bivajočega prebivalstva, kakor tudi ob času popisa trenutno prisotnega prebivalstva. Zaradi tega zajame popis vse osebe, ki so v nekem kraju ob kritičnem trenutku trajno prisotne, začasno odsotne in začasno prisotne.

Vrsta prisotnosti ali odsotnosti se vpiše v ustrezajočo razpredelnico na obrazcih, tako na »Popisnico« kakor na »Listu za gospodinjstvo«.

1. Trajno prisotne osebe: Trajno prisotne osebe so tiste, ki stalno oziroma redno prebivajo v kraju in gospodinjstvu, kjer bodo popisane. Praviloma so zaposlene osebe trajno prisotne v kraju svoje zaposlitve.

V primeru, da je neka oseba zaposlena v drugem kraju kakor stanuje, in redno prihaja (hodi, se vozi) na delo v drug kraj, se popisne na kraju svojega stanovanja kot trajno prisotna.

Razen tega smatramo za trajno prisotne še naslednje osebe:

a) Osebe, ki so o polnoči med 15. in 16. marcem na potovanju ali na izletih (z vlakom, ladjo, avtom, peš itd.) in se nameravajo vrniti na svoje stalno bivališče v takem času, da ne bodo nikjer drugje kot začasn prisotne popisane (v hotelih, prenočiščih itd.), se smatrajo kot trajno prisotne v kraju in gospodinjstvu, v katerem redno prebivajo, oziroma kamor se nameravajo vrniti.

b) Osebe, ki so v noči popisa odsotne iz stanovanja, na primer na nočnem delu na vlakih, v tovarni in podobno, se smatrajo kot trajno prisotne v svojem bivališču in gospodinjstvu.

c) Osebe brez stalnega bivališča (cičani, potujoči komedijanti itd.) so trajno prisotne v kraju, kjer so ob času popisa.

d) Tujci državljani se smatrajo za trajno prisotne v kraju, kjer redno prebivajo.

e) Osebe (samci), ki, četudi začasno odsotne iz svojega bivališča, nimajo doma nikogar, ki bi jih javil kot začasno odsotne, se popisujejo kot trajno prisotne v kraju, kjer so ob času popisa.

Glede prisotnosti oseb, živčih v zavodih in ustanovah, se izdala popisovalcem posebna navodila.

Glede vpisa prisotnosti velja načelo, da naj se vsak vpiše kot trajno prisoten, za katerega je gotovo, da ga ne bo nihče vpisal na drugem kraju kot začasno odsotnega.

2. Začasno odsotne osebe, Začasno odsotne osebe so tiste, ki zapuste svoje redno bivališče iz prehodnega vzroka in z namenom, da se vrnejo. Za začasno odsotne osebe smatramo predvsem naslednje osebe:

a) osebe, ki služijo vojaški rok ali so na orožnih vajah;

b) dijake, študente in učence v šolah, ki so zaradi šolanja začasno prisotni v mestu šolanja bodisi v naši državi, bodisi v inozemstvu;

c) učence v gospodarstvu (vajence), ki se šolajo izven kraja stalnega bivališča ali v inozemstvu;

d) osebe, ki so začasn o došen v zdraviliščih, bolnišnicah, okrevališčih in podobno, ter otroke, dane v oskrbo;

e) osebe, ki so na daljšem potovanju, na dopustu in podobno, in katere bodo na kraju, kjer jih bo zatekel popis, popisane kot začasno prisotne;

f) naše državljane v inozemstvu (člane naših diplomatskih predstavništev, naših delegacij, študente, vajence, osebe na potovanju, ki so odšle začasno iz naše države z rednim potnim listom).

POPISNICA

Popisnica je najvažnejši obrazec v vsem popisu. Izpolni se za vsako osebo, katero zajame popis prebivalstva, in sicer v tistem gospodinjstvu, v katerem je o polnoči med 15. in 16. marcem. Popisnico izpolni vsaka oseba ne glede na to, ali je trajno ali začasno prisotna. Prav tako je treba izpolniti popisnico za vse tiste člane gospodinjstva, ki so ob kritičnem trenutku začasno odsotni.

V razpredelnico o prisotnosti se vpiše »da« v tisto rubriko, ki ustreza dejanskemu stanju.

V naslednjem dajemo nekatere napotke za izpolnjevanje popisnice v najvažnejših vprašanjih:

K vprašanju III. »Rojstno leto«: Izpolni se letnica in ne datum rojstva.

K vprašanju IV. »Kraj, okraj in ljudska republika rojstva«: vpiše se točna označba kraja, če jo dotični pozna, sicer se navede kraj, okraj in republika po najboljši vednosti. Če je nekdo rojen v inozemstvu, navede kraj in državo rojstva.

K vprašanju VII. »Državljanstvo« se vpiše le državljanstvo FLRJ ali tuje. Kdor ima dvoje državljanstev in je od teh eno državljanstvo FLRJ, vpiše državljanstvo FLRJ.

K vprašanju VIII. »Pisemenost« se odgovori točno v smislu navodil v obrazcu.

K vprašanju IX. »Šolska izobrazba«: Na vprašanje se odgovarja na dva načina:

a) osebe, ki so dokončale svoje šolanje, vpišujejo dovršeni najvišji razred (letnik, semester) šole, in sicer rubriko v ustrezajočo vrsto šole. Če pa je nekdo obiskoval ali dovršil strokovno šolo, da hkrati tudi na vprašanja pod točkami b), c) ali d), t. j. da vpiše tudi vrsto dovršene splošne šole, ki jo je obiskoval pred strokovno šolo. Vpišuje se razred (letnik, semester), ki ga je nekdo dovršil, ne morda le začel obiskovati. Kot strokovna šola se smatra tudi tečaj, ki je trajal eno šolsko leto (na primer abiturientski tečaj, enoletni trgovski tečaj itd.). Kdor zna brati in pisati kot samouk, se vpiše v razpredelnico »brez šolske izobrazbe«.

b) Osebe, ki se še šolajo, vpišejo razred (letnik, semester), ki ga trenutno obiskujejo ter tisto vrsto šole, ki so jo dovršile pred sedanjim šolanjem.

K vprašanju XI. »Sektor lastništva«: Posamezna oseba je lahko zaposlena v enem izmed naslednjih štirih sektorjev: državnem, združenem privatnem in sektorju množičnih organizacij. Opozarjamo na to, da so nekatere nejasnosti glede tega vprašanja. Aktivni nameštenc-uslužbenec ali delavec je lahko zaposlen pri vsakem od štirih sektorjev lastništva. Gospodinjstva pomočnica pri državnem nameščencu je zaposlena pri njem kot privatniku, torej vpiše privatni sektor. Samostojni kmetje, obrtniki, trgovci spadajo po zaposlitvi v privatni sektor.

Za sektor množičnih organizacij smatramo: sindikalne organizacije, ženske, mladinske organizacije, OF, zveza borcev itd.

Vzdrževane osebe vpišejo sektor lastništva, v katerem je zaposlena oseba, ki jih vzdržuje.

(Obrazložitev vprašanj o zaposlitvi smo objavili v včerajšnji številki.)

»LIST ZA GOSPODINJSTVO«

Kot gospodinjstvo smatramo vsako skupnost ljudi, ki žive v istem stanovanju, se skupno oskrbujejo in jih poleg tega običajno vežejo še sorodstvene vezi. Med člane gospodinjstva pa štejemo tudi stalno v gospodinjstvu živeče hišne pomočnice, stalno zaposlene delavce in posle na kmetijah itd.

Če je v času popisa v gospodinjstvu le prehodno dijak kot podnajemnik, sezonski delavec ali kakšen gost itd., se tu popisuje kot začasno prisoten.

Dalje smatramo kot gospodinjstvo tudi vsakega podnajemnika, bodisi da je v gospodinjstvu samo na stanovanju ali da je tu tudi na hrani. Lahko je tudi s člani gospodinjstva samo v sorodstveni zvezi, vendar se smatra za podnajemnika, če plačuje hrano in stanovanje.

Opozarjamo na to, da ne tvorijo svojega gospodinjstva tudi podnajemniki, kakor dijaki, osebe, ki služijo vojaški rok, sezonski delavci in podobno, ker so v gospodinjstvu le začasno prisotni in jih njihova družina doma vpiše kot začasno odsotne.

Če člani nekega gospodinjstva ne žive skupaj v istem kraju, na primer če je starešina gospodinjstva stalno uslužben v drugem kraju, kakor živi njegova rodbina, in tam tudi stanuje, potem imamo opraviti z dvojnimi gospodinjstvi: eno gospodinjstvo tvori starešina gospodinjstva tam, kjer stanuje, drugo gospodinjstvo tvorijo člani njegove družine tam, kjer žive oni.

Za večje skupnosti ljudi, ki nastopajo kot gospodinjstva, na primer zavode, bolnišnice, internate in pod. so dana posebna navodila.

Po pravilni opredelitvi prisotnosti odnosno odsotnosti se vpišejo odgovori na posamezna vprašanja kakor na »Popisnico«, ki so izpolnjene za vsakega člana gospodinjstva posebej. Novo je vprašanje odnosa do starešine gospodinjstva. Vpišuje se: žena, sin, hči, snaha, gospodinjstva pomočnica, gost itd. Starešina gospodinjstva je mož odošen oče v družini, lahko tudi žena ali mati, če je vdova, razvedena, ali je, mož zaposlen v drugem kraju, kjer tvori sam svoje gospodinjstvo, ali pa tudi najstarejša oseba v gospodinjstvu.

Paziti je treba na to, da se bodo vsi odgovori na vprašanje v »Listu za gospodinjstvo« skladali z odgovori na vprašanja v »Popisnicah«. Popisovalec je dol-

Popis prebivalstva, ki bo 15. in 16. marca, ima svojo posebno vlogo. Podatki, ki jih bo s tem popisom zbral Statistični urad Slovenije po okrajnih in krajevnih popisnih komisijah in po popisovalcih, bodo služili v bodočem usmeju našega gospodarstva, naše kmetije, se in industrijske proizvodnje. Ti podatki bodo služili tudi kot pokazatelj pri usmerjanju kulturnega in političnega življenja. Na splošno bo to izhodišče za nadaljnje planiranje.

Da bo ta popis res točen po navodilih, ki jih je dal Statistični urad Slovenije, in pa, da bodo zajeti vsi prebivalci, morajo pri tem sodelovati predvsem ljudski odbori in pa masovne organizacije. Ne samo popisne komisije, okrajne in krajevne, tudi LO-i in masovne organizacije morajo skrbeti, da bodo podatki res točni in formulirani pravilno izpolnjeni. Ne smejo pa se ponavljati napake, ki so bile značilne pri popisu zemljišč in pri volivnih imenikih, in to v slabi organizaciji. Posledica tega so slabo izpolnjeni formulirji, ki ne morejo služiti svojim namenom. Pri organizaciji za popis prebivalstva se je pojavila prva napaka v pomanjkljivi organizaciji tečajev za popisovalce.

Tako je trajal tečaj za popisovalce na Jesenicah samo dve uri. V teh pištih dveh urah so popisovalci komaj razumeli, kakšna naloga jih čaka, niso pa bili seznanjeni z navodili. Tega je kriv malomarni odnos OLO-a do trenutno tako važne naloge, kot je ravno popis prebivalstva. Na OLO Trebnje je okraj dopustil, da se je tečaj v trgu Mokronog namesto 33 popisovalcev udeležilo samo 19, v Komunju samo manjkali 4, v Dragatušu pa je bilo namesto 25 prisotnih samo 15. Tako so morali povsod, kjer se niso popisovalci v zadostnem številu udeležili tečaja, na intervencijo kontrolne ekipe tečaje ponoviti. OLO Kranj je smatral, da je za vse uslužbence najvažnejše delo tisto, ki ga trenutno vrše v pisarni, ter zato uslužbencem, ki so bili člani krajevne popisne komisije, ni omogočil iti na teren, namesto da bi jih popolnoma razbremenil vsega ostalega dela. Drugo napako pa je zagrešil v tem, da je ob samem začetku formiranja krajevne komisije imenoval vajo ljudi, ki so zaposleni z odkupom, ki ima rok do 15. marca.

OLO Poljčane spriči svojega obsežnega terena ni postavil v krajno popisno komisijo zadostnega števila članov. Od 11 članov jih je samo 9 lahko kontroliralo izvedbo priprav na terenu in to samo nekatere predele, medtem ko so ostali predeli ostali brez pomoči. Šele na intervencijo kontrolne ekipe so v komisijo imenovali še 7 članov. Tudi kvaliteta tečajev je zaradi nezainteresiranja OLO tpela, ker okraj ni polagal pažnje, kakšni so predavatelji in kako prenašajo navodila na tečajnike.

Tako si na tečaju v Trebnjem v OLO

Trebne tečajniki niso znali pravilno tolmačiti prisotnosti in odsotnosti prebivalstva. Nekateri pa kljub rokovniku, ki so ga imeli v navodilih, niso točno vedeli, kdaj se točno začne popis in kdaj naj se razdele obrazci. Drugod zopet niso pazili, kakšne ljudi so določili za popisovalce. To se je posebno slabo pokazalo na II. sektorju v MLO Maribor, kjer so določili nekateri popisovalci, ki zaradi starosti — slabega vida ne bodo mogli izvrševati te naloge. Tako jih bo morala popisna komisija zamenjati z mlajšimi in jih pravočasno seznaniti z delom.

Zelo dobro je razumel nalogo OLO Ilirska Bistrica, ki je določil tako število popisovalcev, da bo vsak popisovalec imel samo 90 ljudi, ki jih bo v kratkem času lahko popisal. Okraj Gorica se je za to delo poslužil sedmo- in osmošolcev iz gimnazij, ki bodo lahko zelo veliko pomagali in v kratkem roku izvršili poverjeno jim delo.

Za kraje, kjer so večidel naseljeni Madžari, pa je OLO Dol. Lendava in OLO Gor. Radgona določil takšne popisovalce, ki razumejo oba jezika, da bo vsak lahko sam popisal odrejenih mu 50 do 70 ljudi. Seveda se je pri tem poslužil nameščencev ustanov in uradov, podjetij ter učiteljev.

Veliko napako pa delajo sami KLO-i, kot na primer v OLO Krško, kjer se uslužbenci KLO-ov premalo zanimajo in premalo pomagajo svojim krajevnim komisijam. Pri tem delu bi morale masovne organizacije posvečati čim več pažnje, da obrazložijo vsem prebivalcem pomen popisa. Tako je zaradi nerazumevanja te važne naloge izjavil Zupančič Anton, ki ga je krajevna komisija v Kranju določila za popisovalca, nisi tisti popisuje, ki je njega vrgel iz sveta državljanov. V Mariboru pa član sektorske komisije Novšak Rudolf absolutno odbija vsako sodelovanje.

Vse tako in podobne napake je nujno takoj odpraviti, da bo popis v redu potekal. Posledice slabo izvedenih tečajev se bodo pokazale na dan samega popisa. Iz popisnic bo razvidno, kako so popisovalci razumeli svojo nalogo. Če bodo popisnice pravilno in točno izpolnjene, je to dokaz, da je popisovalec pravilno razumel in pravilno tolmačil popisovalcem vse potrebno.

Za odpravo vseh napak bo posebno važno, da bodo OLO-i, okrajne in krajevne popisne komisije v dnevih po popisu prekontrolirale vse popisnice, liste za gospodinjstva ter takoj na kraju samem vnesle manjkajoče podatke, oziroma nepravilne takoj popravile. Ta naloga je še toliko važnejša, ker bo to na KLO-ih laže izvedljivo kot pa na OLO-ih in republiški popisni komisiji in ker bo popis brezpomemben, če ti zahtevani podatki ne bodo vsi pravilni in točni.

žan, da izvede takoj, ko prevzame popisne obrazce, kontrolo v tem smislu.

Če bo vsak posameznik, ko bo izpolnjeval »Popisnico« ali »List za gospodinjstvo«, premislil in točno opredelil svoje podatke, ki jih bo vpisal, potem smo lahko gotovi, da bo imel popis prebivalstva popoln uspeh. Vsak posameznik pa bo to storil, če se bo zavedal važnosti popisa.

Zbrani podatki se bodo v našem statističnem uradu obdelali na tak način, da bodo dali nam vsem, zlasti pa našim vodilnim organom, možnosti boljše pregleda, analize naše družbeno-ekonomske stvarnosti. Kot osnova za še boljše postavljanje planov in boljše izvajanje planov bodo služili hitrejšemu dvigu našega gospodarstva in življenjske ravnj našega delovnega ljudstva.

ZVEZNA PLANSKA KOMISIJA DRŽAVNI STATISTIČNI URAD

POPIS PREBIVALSTVA 15. MARCA 1948

Obrazec P. S. 1

POPISNICA

Izpolnjuje se za vsako prisotno osebo in za začasno odsotno osebo. Pred izpolnjevanjem pazljivo prečitaj navodila!

Ljudska republika _____

Okraj — Mesto _____

KLO (rajon) _____

Administrativno naselje _____

Vas, zaselek (v mestih ulica) _____

in hišna številka _____

Izpolnjuje popisovalec!	Številna popisnega okolišča
Tekuća številka v popisnem kontrolniku	

Ali je oseba na dan popisa

trajno prisotna (da ali ne)	
začasno odsotna (da ali ne)	
začasno prisotna (da ali ne)	

I. PRIMEK, OČETOVO IME IN IME	Izpolnjuje Statistični urad	
II. SPOL (moški ali ženski)	2	
III. ROJSTNO LETO	3	
IV. KRAJ, OKRAJ IN LJUDSKA REPUBLIKA ROJSTVA	4	
V. STAN (samnik — samnik; poročena — poročena; vdova — vdova; začasno razvedena)	5	
VI. NARODNOST	6	
VII. DRŽAVLJANSTVO (FLRJ ali tuja ali bestr)	7	
VIII. PISMENOST, samo za osebe, rojene pred 1910. — (čita in piše: — samo čita; — ne piše)	8	
IX. ŠOLSKA IZOBRAZBA (samo za osebe, rojene pred 1937)	a) brez šolske izobrazbe	9
	b) osnovna šola	9
	c) nižja srednja šola	9
	d) višja srednja šola	9
	e) strokovna šola, katere	9
X. SKUPNO ŠTEVILO ŽIVOROJENIH OTROK (izpolnjuje samo ženske osebe)	10	
XI. SEKTOR LASTNIŠTVA, v katerem dela (državni, združeni, mladinske organizacije, privatni — za vzdrževane osebe navedite podatke o vzdrževalcu)	11	

1. Kmetovalec s kmetijskim posevkom	a) starešina gospodinjstva		
	b) član gospodinjstva		
Podatki o kmetijskem posevku:			
a) skupna površina posevka (lastno zemljišče — s iznajmo, vezim + zakup, leđa brez zemljišča, druge v zakup)	skupno	ha	
	od tega: obdelovalna površina	ha	
	vinogradi in sadovnjaki	ha	
	travniki	ha	
	gora	ha	
neobdelovalna površina		ha	
2. Kmetovalec, član kmetijske obdelovalne zadruge	b) število živine:		
	število konj, oslov		
	in mežov		
	število krav, volov		
	in bivolo		
	število prašičev		
	število ovc		
3. Ribič	a) lastnik sredstev za ribolov		
	b) ribiči (najemni) delavec		
4. Delavec	a) član ribiške zadruge		
	a) industrijski		
	b) poljedelski		
	c) gozdni		
	d) transportni (prometni) delavec, motorni pristajalni delavec		
	e) ostali delavci (gradbeni, delavec hišne pomočnice, perica, delavec gtl. raznih delih)		
5. Učenec v gospodarstvu (vajenec — zavesti strojnik, ki se je učil)	a) vrsta obrt, ki jo izvršuje		
	b) število zaposlenih delavcev in nameštencev		
	c) število zaposlenih učencev v gospodarstvu (vajencev)		
6. Obrtnik	a) vrsta trgovine		
	b) število zaposlenih nameštencev in delavcev		
	c) število zaposlenih učencev v gospodarstvu (vajencev)		
7. Trговец	a) vrsta trgovine		
	b) število zaposlenih nameštencev in delavcev		
	c) število zaposlenih učencev v gospodarstvu (vajencev)		
8. Aktivni uslužbenec — nameštencec			
	9. Upokojeni uslužbenec — nameštencec		
		10. Svobodni poklic (kateri)	
11. Privatnik			
	12. Gospodinja, otrok ali druga vzdrževana oseba (ter s čim se bavi)		
		XIII. ZAPOSILITEV VZDRŽEVALCA (samo za gospodinjstvo, otroke in druge vzdrževane osebe)	
Dodatna vprašanja za zaposlene			
XIV. GLAVNI POKLIC, (delo, ki ga opravlja in položaj, ki ga zavzema pri delu)			14
	XV. ZA KAJ JE IZŠOLAN, izučena, specializiran		15

Filip Kalan:

O nekaterih pogojih za javno razpravo o kulturnih vprašanjih

(Pripevek k diskusiji)

I

Kritike ni, pravijo ljudje, ali pa je je tako malo, da jo komaj opaziš po časopisih in revijah. Tudi esejja skorajda nima kje brati in ne javne polemike. Kulturne rubrike po naših dnevnikih so na moč skromne. To ni govornica. To dejstvo se odraža v stvarnih številkih. Za dve leti se ni podelila nobena nagrada ne za esej in ne za kritiko.

In vendar se ni pri nas še nikdar tako živahno kakor današnji dan razpravljalo o vseh mogočih zadevah v razgovorih med umetniki in znanstveniki, na posvetih med strokovnjaki po raznih komisijah, na študijskih sestankih po kulturnih ustanovah, pri delu v univerzitetnih in akademskih seminarjih. Nemalo kdaj smo v takim razgovoru premotirali in razčistili marsikatero na prvi pogled skorajda neresljivo kulturno vprašanje. Kritika torej živi in tudi polemika živi!

Samo v tisk se ni prodrla tako, kakor se je že zdavnaj uveljavila v ustni diskusiji. Iz tega dejstva se je morala slej ko prej poroditi težnja, da oživimo kritiko z javno diskusijo o vprašanjih, ki nas teže. Nedvomno zdrava in upravičena težnja. Vsekakor tudi ena izmed poti do zdrave kritike. In vendar se javna razprava o raznih kulturnih vprašanjih ne mara razvijati. Seve so objektivne težave. Pišočil ljudje so čez mero zaposleni po raznih ustanovah ali pa se ukvarjajo s kakim večjim književnim delom. Ta ali oni si nemara tudi ni prav na jasnem, kaj vse zahteva od človeka veliki čas, ki v njem živi. Vprašanje tudi ni v tem, da bi si ljudje ne upali povedati, kaj jih teži. Nihče ne govori tako rad o svojem delu kakor umetnik in ni ga kritika, ki bi ne skušal uveljaviti svoje sodbe. Prvi kakor drugi, če res zaslužita naziv umetnika in kritika, ne moreta živeti brez svojega dela.

Ce torej javne diskusije v tisku še ni tako, kakor si je želim, tedaj nismo pripravili zavoli dovolj pogovov, kakor smo jih pripravili za ustno razpravo o vseh mogočih vprašanjih, ki je pokazala dobre uspehe. O nekaterih takih pogovjih, ki so potrebni za javno diskusijo, govorim v zvezi s člankom Cvetka Zagorskega v Ljudski pravici z 11. marca 1948.

II

Zagorskega pisanje obravnava pod naslovom »Po poti žlahtne oblikovne dognanosti« Bogomila Faturja Knjigo lirike ter spremne besede, ki sem jih napisal za to pesniško zbirko.

V tem članku tudi piše, da stoji Bogomil Fatur s svojo poezijo »na dekadenčnih pozicijah izpred 1941« in da kaže v zbirki samo »poslednja pesem kljub artističnim prijemom in nekaterim nesmiselnim podobam vendarle izraz drugačnega odnosa do življenja« — mojim spremenim besedam pa očita to, da prisojajo Faturjevemu verzom zaradi njihove »žlahtne oblikovne dognanosti«, da so enakovredni in celo več vredni kakor naša partizanska lirika, kar »pomeni zavreči idejno in vsebinsko bogostvo partizanskih pesmi«, zapreti neizbrni vir dogodkov in doživetij iz let 1941—1945, pomeni odvrtni se na ljubo »žlahtne oblikovne dognanosti« od edine trajne zakladnice ustvarjalnega dela — od neposrednega sožitja z ljudstvom, z njegovimi porazi in zmaganji, bolečinami in radostmi vrede.

Svoje dolgo razmišljanje zaključuje pisec s temi besedami: »Tole važno vprašanje se odpira ob Kalanovih spremenih besedah Faturjevi liriki: ali po poti žlahtne oblikovne dognanosti« do izrazitega artističnega formalizma — ali z iskanjem nove vsebine do oblikovno vredne sodobne poezije?«

Zavoljo jasnosti o Bogomilu Faturju in o Filipu Kalanu je treba opozoriti vsaj na dve stvari: na uvodni odstavek spremenih besed in na tisto mesto, ki govori o Faturjevi »partizanski pesmi«.

Prvi odstavek je tale (str. 109): »Razmišljam o zgodbi poetovega čustva, ki se razodeva v Faturjevi liriki, zakaj zanjo velja nemara bolj ko za katere koli sorodno pesniško delo v naši mladi pisarji to, da je tehta in ne pripravljalna ne le zavoljo svoje strastne čustvene vsebine in svoje žlahtne oblikovne dognanosti, marveč v zelo velikih, da ne rečem, odločilni meri zaradi svoje dragocene izpovedne iskrenosti.«

O drugem delu zbirke stoji v spremenih besedah tole namiz (str. 112 in 113):

»Partizanska pesem to ni: v nji ni tvegane strasti do naskoka, ne uporno spodbude zoper tegobe hajk in pohoda, ne hrupne dovptnosti in ne sproščenega, mulodane otroškega smeha sredi togote vibre sovražnih strojnih, tankov in letal. Skozi njo ne zveni čudežno mehko in nepozabna toplota tabornega ognja, Faturjeva pesem je obtožba apokaliptičnih strašot fašistične okupacije in pričajni spov hrepenceja po miru. Toda kakor v tej vojni poeziji ni tistih radoživih in spodbudnih prin, ki iz njih črpa partizanska pesem svoj naskočni polet in otroško hudomušnost, tako ji je ta pesem okupacije in hrepenceja nedvomno enakovredna po globoki predanosti domačih zemlji in njenim ljudem ter je ponekod vse talne utripe trpečega človeka.«

Teh pesni je bilo dano nekaj, kar partizanskim pevceem ni uspelo v tako močnem in hkratu malodane radostnem ritmu: Faturjevo srce — v »minuti tišine« je našlo mero in zvok za prvi veliki rekviem padlim borcem.«

Teh dveh temeljnih mest iz spremenih besed pisec članka o »žlahtni oblikovni dognanosti« nikjer ne naznaja niti v celoti, niti v smiselni povezavi s svojimi

izvojanji. Izraz »žlahtna oblikovna dognanost« je omenjen v spremenih besedah samo enkrat in kakor je razvidno iz besedila, samo mimogrede, ne pa kot neka na moč pomembna in temeljna označba — pisec pa napleta okrog tega izraza cel članek zoper dva kulturna delavca. To je vse.

III

Na tak način ne bomo sprožili javne diskusije o kulturnih vprašanjih. Za tako razpravo v tiskani besedi so potrebni drugačni pogoji.

Prvi tak pogoj je diskusija brez predsodkov.

Kdor bere v nekem besedilu nekaj drugega, kakor je tam napisano ali pa hoté ali nehoté vidi v tem besedilu nekaj, česar tam ni, ta tako dolgo ne more sodelovati v javni diskusiji, dokler se svojega posla ne loti brez slehernega predsodka in se privrati tistih sredstev, ki so v rabi med pišočilmi ljudmi. Taka sredstva v diskusiji so točnost in zanesljivost v proučevanju materiala, ki se o njem govori. Če prvi tovariš pravi: »To pesem cenim zaradi čustva, ki je v nji, zaradi njene predanosti domači zemlji«, potem drugi tovariš ne more pred pričami trditi, da je prvi tovariš dejal, da je ceni »zaradi njene oblikovne dognanosti«. Lahko pa se drugi tovariš ne strinja s prvim v svoji sodbi o tisti pesmi in reče: »Dovolj, prijatelj, moje mnenje je drugačno.« ne more pa drugi tovariš prvemu tovarišu očitati: »Vetrnjak, večraj si govoril tako, danes drugače!« To v diskusiji med tovariši ni v navadi.

Drugi pogoj je spoštovanje do sobesednika.

Ce je prvi sobesednik dolga leta pošteno delal na različnih kulturnih področjih in se trudil, da bi si pridobil nekaj znanja o ljudem in o umetnosti, potem mu drugi sobesednik, s katerim sta si bila tovariša v partizanih, ne more reči samo zato, ker se razhajata v svoji sodbi o neki tretji osebi: »Fant, ali ne veš, da si izdal samega sebe, svojo partizansko preteklost in svoje pisateljsko ime!«

Tretji pogoj je ta, da je treba vsako vprašanje logično in natančno zastaviti.

Ce prvi tovariš zastavlja vprašanje o obliki in vsebini v poeziji takole: »Ali preko dovršene oblike do občudovanja dovršene oblike (zakaj to je preprosto prevedena fraza: »Po poti žlahtne oblikovne dognanosti« do izrazitega artističnega formalizma) — ali preko vsebine do oblike (tako si je namreč mogoče razložiti frazo: »z iskanjem nove vsebine do oblikovno vredne sodobne poezije«) — potem drugemu tovarišu ne preostane drugega, kakor da prvemu takole odgovori: »Veš, dragi tovariš, tako pa ne moreva diskutirati. Prvi del tvoje vprašanja namreč nič ne pomeni. Drugi del tvoje vprašanja pa ni tako zastavljen, da bi o njem lahko govorila. Kajti moderna znanost je že davno dognala, da sta vsebina in oblika dve nerazdružni sestavini enega in istega organizma — umetnine. Diskusija bova morala torej ob drugem prilozniti drugače začet.«

Četrti pogoj je jasna zavest o tem, kaj pomenita pojma »napreje« in »nazaj«.

Vzemimo tale primer: Nekj poet se je svoja dušila v osebni bolečini in se ves pogrezal v ozki svet svoje lastne osebnosti, v času pa, ko so se ljudje okrog njega borili za svojo svobodo, se je zavedel, koliko več velja sožitje v skupnosti. In ko so se borti vrnila z bojišča, jih je radostno pozdravil, resda še v svoji stari govorici, toda hkratu je zapel padlim tovarišem teh borcev lepo žalostinko. Tedaj pravi prvi tovariš drugemu: »Poglej, ta poet je storil korak naprej v svojem razvoju! Resda se ni boril, toda hrepel je po zmagi in po miru in v njegovem samotnem srcu se je nekaj zganilo. Prav gotovo pojde z nami naprej! Podajta mu roko!« Drugi tovariš na prvega ne razume in mu odvrne: »Fej! Tisti tvoj poet je čisto navadna šlapa. Za zapečkom je sedel, ko smo mi peli svoje pesmi. Zato pa zdaj nima čistega glasu, če hoče po naše zapeti! Se zmerom gleda nazaj v svoj zapeček, ti pa za njim. Saj vem, vrnil si se in iz sentimentalnosti do svojih starih prijateljev zapečkarjev si stopil še ti korak nazaj! Toda človeška pamet je tako narejena, da si prvi: »Tisti, ki se osvobodil svoje osebne bolečine in prične čutiti z drugimi ljudmi, ta je v samem sebi in v človeški skupnosti stopil za korak naprej, ne pa nazaj!«

Peti in temeljni pogoj za sleherno kulturno diskusijo pa je čut za človeka, vever čut za vse, kar je v človeku dobrega, zdravega, živega, rasti zmožnega.

Ce prvi prvi tovariš o nekem poetu: »Poglej, kakšno nesrečno mladost je imel ta človek in kako iskreno se izpoveduje o svoji nesreči in kako je naposed našel spet stazico v življenje!« potem ni prav, če se drugi tovariš čemerno obregne od prvega in mu zabrusi tole v obraz: »Pusti tisto bledečo revco, kaj nam mar njegovi spomini, zdaj itak le jeclja, saj ne zna po naše peti!« Med takimi dvema tovarišema se diskusija zlepa ne razvije, zakaj čut za pozicijo rase iz čuta za človeka.

IV

Mislim, da ni treba govoriti o Bogomilu Faturju in o Filipu Kalanu in o Cvetku Zagorskem. Zdaj smo pospravili različne nesporazume. Naj živi kritika! Toda pripravimo ji v javni diskusiji vsaj tiste prve pogoje, ki so v navadi med dobrimi tovariši, kadar se prerelajo o pomembnih stvareh. Ob začetku se dogovorimo o metodi! Ne sumničimo drug drugega preostopov, o katerih si nismo na jasnem, ali so res prestopili! Ne zmerjamo se z dekadenti in formalisti, preden nismo točno in pošteno prebrali, kaj je kdo napisal in s kakšnim namenom je kdo kaj napisal! Ne dolžimo drug drugega izdajstva zavoljo tega, ker se ne znamo pogovoriti s tovarišem! Potem pa začnimo z diskusijo o kulturnih vprašanjih! Toda brez predsodkov in s spoštovanjem do sobesednika! Bijmo se s sovražniki, ne pa s tovariši in z ljudmi, ki so dobre volje! Zastavljamo si vprašanja načelno in ne pozabimo, da rasejo velika čustva in velika miselna dognanja samo iz iskrene in nezagrenjene vere v človeka!

Ob takih pogovjih za javno diskusijo se bo razvila tudi kritika!

KULTURNA KRONIKA

V Varšavi so slovesno odprli razstavo »Umetnost narodov Jugoslavije 19. in 20. stoletja«. Ta razstava je bila odslje odprta v Leningradu, Pragi in Bratislavi. Otvoritvi razstave je prisostvovalo veliko število predstavnikov množičnih organizacij in kulturnega ter umetniškega življenja poljske prestolnice.

Jugoslovanski veleposlanik dr. Rade Pribičević je prikazal ustvarjalnost narodov Jugoslavije na umetniškem področju v 19. in 20. stoletju ter podaril, da so v novi Jugoslaviji, v kateri je umetnost v službi širokih ljudskih slojev, zagotovljeni vsi pogoji za polno ustvarjalno delavnost umetnikov.

Po otvoritvi razstave so si navzoči z velikim zanimanjem ogledali nad 350 del jugoslovanskih umetnikov. Razstava zavzema 4 dvorane narodnega muzeja.

List »Slavjanc« priobčuje zanimive podatke o slovanskem tisku v Združenih državah Amerike. Kot je znano, so glavno sredstvo za vzdrževanje ameriških časopisov oglesi. Toda napredni slovanski tisk ne prejema velikih trgovskih oglasov, ker politična smer slovanskih časopisov ni všeč »oglasnikom«.

Napredni slovanski tisk v Združenih državah Amerike sistematično napadajo. Njegova »krivda« je v tem, ker hrabri in dosledno zahteva uvedbo pričajteljskih odnosov med Združenimi državami Amerike in slovanskimi državami. Slovanska napredna javnost v Združenih državah Amerike izdaja 10 časopisov, ki izhajajo v New Yorku, Detroitu, Pittsburghu, Chicagu in drugih mestih. Največji od njih je »Ruski Golos«, nato Ukrajinski »Godemj Vlasti« in poljski »Glos Ludovici«. V Združenih državah Amerike izhajajo tudi drugi časopisi, kot: srbski »Slobodna reč«, bolgarski »Narodna volja«, češkoslovaški »Novi Dobac« in drugi. Posebna odlika naprednih slovanskih časopisov je v tem, ker so pod neposredno kontrolo javnosti. Večkrat v letu organizirajo konferencie in kongrese čitateljev. Ti proučujejo delo časopisov, dajejo predloge in navodila za izboljšanje dela. Ob priliki stoletnice rojstva Leva Tolstoja pripravila Tolstojev muzej

nekaj razstav, posvečenih raznim dobam njegovega življenja in ustvarjanja. Na eni od teh razstav bodo prikazali razširjenosti Tolstojevih del, ki so jih v Sovjetski zvezi objavili v 58 jezikih. Dalje pripravljajo objavo novega izdaja romana »Vojna in mir« po besedilu, ki je shranjen v arhivu rokopisov Tolstojevemu muzeju, kakor tudi objavo novega akademskega izdaja romana »Vestjenec«. V Tolstojevemu muzeju je 150.000 listov rokopisov, knjig, pisem in beležk Leva Tolstoja kakor tudi 400.000 listov beležk pisateljevih sorodnikov in rokopisni material o Levu Tolstojju.

Neuspehi poizkusa reakcije zabraniti predvajanje sovjetskega filma v Italiji. Italijanska filmska cenzura je dolgo odlašala s privoljenjem, da bi se smel igrati sovjetski film »Prisega«. Zlasti se ni mogla sprizajziti s sceno, v kateri nastopa bivši francoski minister zunanjih zadev George Bonet, Hitlerjev lakaj. Sele pod pritiskom apelacijskega sodišča se film »Prisega« je predvajala po vsej Italiji brez vsakršnih izprememb.

V Beogradu se je pričel tečaj za bibliotekarje. Ministrstvo prosvete LR Srbije je organiziralo štirimesečni tečaj, ki naj usposobi tečajnike za bibliotekarsko delo. 37 mladincev in mladink poseča tečaj, kjer poslušajo predavanja splošne izobrazbe poleg specialno bibliotekarskih. Hkrati so na praksi v Narodni in Mestni knjižnici ter rajonskih bibliotekah v Beogradu. Po končanem tečaju bodo tečajniki nastopili mesto knjižničarjev v mestih in okrajnih centrih, kjer bodo organizirali slične tečaje.

V Hrvatskem knjižnem zavodu je dožvela že drugo izdajo J. Fučikova knjiga »Zapiski izpod vesal«, ki je dopolnjena še z naknadno najdenim listom, napisanim z avtorjevo roko. Na koncu je dodana pisateljeva biografija, ki jo je napisala njegova žera Gusta Fučikova.

V vasi Medulin v Istri sodeluje vsak deseti prebivalec pri kulturno-prosvetnem delu. Vas ima svojo folklorno grupo ter igralsko skupino, ki se z uspehom uveljavlja. Vas Medulin je ena od redkih vsaj v LR Hrvatski, ki ne pozna problema nepismenosti.

»Mucin dom« in »Striček Mraz« v ljubljanskem gledališču

I.

Ko odpiramo tisto številko gledališkega lista, ki je izšla ob uprizoritvi Maršakove igre »Mucin dom«, nam posebej vzbuja pozornost uvodna razlaga pravljice o Mucinemu domu. Ta razlaga nas sili na misel, da je režija imela tekst igre, kakor se razvija na odru pred mladimi igralci, za pretečaj. Bala se je najbrž, da otroci igre ne bodo dovolj razumeli. Zato je napisala v Gledališki list obvezno razlago, ki nosi na sebi malce moravizirajočo gubo odraslih in resnih ljudi: »štorijo« razlagajo bolj v pouk, kakor pa da se razvija otrokova tvorna fantazija. In zdaj si zamislite še k pouku nagnjene tetke in mame, ki pred začetkom ali pa med odmori tolmačijo in čitajo ta nekoliko nagubani uvod — in v čudovito Maršakovo pravljico postraši senca hudobnega Mihača.

In vendar — kako Maršak fino, tenkočutno opeva v svojem »Dečjem gledališču« prav to dogajanje med odrom in otroško publiko; kako potegne za seboj v nazorni svet pravljice otroške duše, da se na koncu prav za res vračajo iz njega kakor »v svetlobo svet iz sanj« in da jim zato sijejo lica od sreče.

Kaj nas pouči to dejstvo?

Da mora otroška gra imeti v sebi vse tiste elemente, ki s svojo nazorno pravljčnostjo ujamejo, razgibljuje in razvnaigje otrokovo duševnost. Da dogajanje

Zakaj se v tretjem dejanju scenograf M. Pliberšek in režiser nieta odločila za pravo ulico živalskega mesta, mi ni jasno; ali je ovirala preplitva globina odra? Glasbeni vložki so bili učinkoviti in so prav dobro povezovali dogajanje na odru.

Treba je pribiti še tole: vodstvo gledališča mora mladinskim ali otroškim igram posvetiti čim več pažnje, pripravam pa dati na razpolago čim več čas in se nikakor strahiti večjih stroškov pri uporabi odrskih rekvizitov za igro.

II.

Mesec dni pozneje, v februarju, so uprizorili slušatelji Akademije za igralsko umetnost pravljčno igro »Striček Mraz«. »Striček Mraz« je igra po znanem starem motivu o hudobni mačehi, njenih muhasti in hudobni hčerki in trdo izkorisčani pastorki. V osvetljevanju M. Šurinova je ta motiv doživljal tisto etično premalo nitevo, ki ga je doživel značaj dela iz njegove tvorne sile v socialistični družbi — iz razgovora o predstavi »Strička Mraza« z rektorjem Akademije za igralsko umetnost izhaja, da so dali igralcem »vse možnosti samostojnega igralskega dela« za pravljčno igro in da je »njihovo igralsko delo usmerjal samo režiser« (Gledališki list št. 2 1948). Tako torej so mladi igralci mogli iz svojega šolskega znanja prenesti v to igro le kos splošnih spretnosti, ki naj jih je prekvasila tvorna

Prizor iz pravljčne igre »Striček Mraz«

v igri tako rekoč sozežira in sodoživlja otrok tako, da z igro zmaguje dobro in lepo v svoji otroški čistosti do konca poslednjega dejanja — po volji igre in otroka, ki je igro sprejel in zajel vase s svojim otroškim žarom in fantazijo. Otroku ima svoj živo gibajoči se otroški svet, napolnjen s takimi predstavami, junaki in hudobneži, kakršne mu je vtislila vzgoja z igre, ali kakor koli že, če le ni bila ta hrana njegovemu svetu predstav in njegovi otroški fantaziji pretinja. In končno, če ta vzgoja ni bila daleč od tiste zakonitosti otrokove duše, da po otroškem pojmovanju mora zmagati dobro in propasti hudobno in strašno.

Mariakov »Mucin dom« je nekoliko prehaja preko tega enostavnega okvirja otroške duševnosti. Živali v igri predstavljajo še preprosto izdelane toda različno značaje. Bogastvo in siromaštvo imata še svojo socialno funkcijo, da ima Maršakova igra mestoma značaj pravljčne socialne satire.

To je gotovo opazila tudi režija. Manjkalo pa ji je odločnosti, da uravnava stil igranja po starosti otrok od nekako sedem do devetih let, odnosno od devetih let navzgor. Režija torej ni šla ne po eni ne po drugi poti, ampak je nihala med obema. Zato igranje ni bilo stilno enotno. Bolje bi bilo, da se je režija odločila za starejše poslušalstvo, kateremu celotna igra bolj odgovarja. Saj je uprizoritvi »Mucinega doma« kmalu sledila uprizoritev »Strička Mraza«, ki ga zelo dobro razumejo tudi mlajši otroci. In ko bi se tako odločila, naj bi povedala javnosti, da je igra namenjena starostni stopnji otrok višje osnovne šole in nižjih srednjih šol. Potem se ne bi zgodilo to, da doberšed del otrok res ni dovolj razumel igre, ko ji je sledil, in da si je bolj ali manj privojuil le posamezne prizore, ki se odlikujejo po enostavni nazornosti, n. pr. prizor s prašički.

Neenotnost igranja je bilo čutiti. Tako je n. pr. Kozma M. Kačičev v svoji igri, še govosti in prepirljivosti bila izredno učinkovito igrana že za mlajše otroke, Muc Vasilij P. Koviča s svojo prezelo reenobnostjo pa za otroke, ki so starejši, medtem ko je Muc V. Levstikove v svojem stilu igre obvisela nekje med obema konceptijama: bila je na trenutke zelo enostavna, v prvem dejanju pa je začela že kar pravo »dama«.

Tudi scenično drugo dejanje ni bilo povsem zadovoljivo rešeno. Bilo je prenatrpano in tako razvoj igre v ospredju ni dobil pravega razmaha; premalo so upoštevali režijsko navodilo, da Mucin dom gori v daljavi. Tako nastopajoče živali niso prišle dovolj do nazornega razmeha pred mladimi očmi gledalcev.

Franc Ončič

NOVE KNJIGE IN REVIEJE

- Novator gradbene proizvodnje. Izdaja ministrstvo za gradnje LRS; Ljubljana 1948; str. 46.
- Elektrotehnični Vestnik. Izdaja Elektrotehnični inštitut, Ljubljana 1947; str. 264.
- Založba »Svetlost« v Sarajevu l. 1947. je izdala v biblioteki »Priroda i zavičaj« sledeče zvezke: K. A. Timirjasev: Život biljke, Biljka kako izbor energije in Borba biljke sa sušom.
- Turizem in gostinstvo. Leto II. šte. 1—2. Izdaja Uprava za turizem in go-

- slinstvo pri Ministrstvu za trgovino in prestarbo LRS; str. 88.
- J. Šmrha — B. Bittmann: Kdo je P. S. Nachimov? Praga 1948.
- Nov Den, spisanje za umetnost nauka i opšteovivni prašanja, br. 8, 9, 10. Izdaja »Kultura«, Skopje 1947. str. 125.
- Jugoslavija—SSSR, časopis Društva za kulturno saradnjo Jugoslavije sa SSSR Br. 28—29. Beograd 1948. str. 52.
- Ljudski pravnik, leto III, št. 1.; izdaja uradni list LR Slovenije, Ljubljana 1948. str. 48.

De Gaulle in „tretja sila“ pripravljata „novo“ koalicijsko „vlado“

Oborožene skupine RPF so pripravljene za zaroto proti ljudstvu
Bivši finančni minister Plaivin predlaga sestavo nove vlade »tretej sile«
s sodelovanjem degaulistov

Pariz, 13. marca. (Tanjug.) De Gaulleov pristaš Rone Plaivin, bivši finančni minister in sedanji član parlamentarne skupine tako imenovane demokratsko-socialistične zveze odpora (UDSR) je izjavil listu »Parisien Libere« tole: »Vlada se ne more rešiti s tem, da se nasloni na tretjo silo, ker te večine ni v parlamentu. Vlada se še vedno drži zato, ker določeno število poslancev UDSR, ki so mojega mišljenja, niso dovolili, da se izlove vladna kriza.«

Plaivin zahteva sporazum med gibanjem za zbiranje francoskega ljudstva in tretjo silo, odnosno med De Gaulleom in Schumanom ter izraza prepričanje, da bo imel ta sporazum podporo tudi pri socialistih in pri narodno-republikanskem gibanju (MRP).

Ta Plaivinova izjava je kaj hitro odjeknila v francoskih političnih krogih. V komentarjih popoldanskega tiska pišejo, da je Plaivin izrazil mnenje samega De Gaullea, ki bi hotel postati šef koalicije, v kateri bi bila »tretja sila«.

Degolistični »Paris-Presse« potrjuje, da so »šefi parlamentarnih skupin delali po določenem načrtu in odkriva, da je pravi namen tega sodelovanja zbiranje pristašev proti »komunistični nevarnosti«.

AFP poroča, da je parlamentarna skupina demokratsko-socialistične zveze odpora v francoski narodni skupščini odobrila predlog svojega predsednika, bivšega finančnega ministra Plaivina za sestavo nove vlade »tretej sile« s sodelovanjem degolisteov.

Ob De Gaulleovem govoru v Compiègneu, v katerem je izrazil pripravljenost, da bi prevzel oblasti, piše sekretar Komunistične partije Francije André Marty v »Humanitéju«:

Smisel De Gaulleovega gesla »Vse je pripravljeno« je popolnoma jasen. To pomeni, da so pripravljene oborožene skupine »gibanja za združitev francoskega ljudstva«. Na ta način je De Gaulle priznal, da se je postavil na čelo velike zarote proti ljudstvu, proti republikani in proti miru, vladna Schuman-Mayer-Moch za to ve. Namesto da bi nastopil proti generalu — škodljivcu, mu izkazuje vojaške časti.

30.000 rudarjev stavka

Pariz, 13. marca (Tanjug.) Ker vlada ni sprejela odredb o delavskih plačah in mezdah, je stopilo večeraj v 18 premogovskih in rudarskem področju Douai v Sev. Franciji 30.000 rudarjev v 48-urno stavko. Stavkujoči zahteva-

jo razveljavitev novih enostranskih sklepov ministra za industrijo in trgovino La Costa. Ti sklepi so zlasti za deli rudarje, ker so po novih uredbah realne plače nižje od minimalnih mezd.

Naraščanje inflacije franka

Pariz, 13. marca (Tass.) Francoska banka je znova pričela izdajati tedenski pregled finančnega stanja države. List »Humanité« analizira objavljene uradne podatke in piše, da blokiranje 290 milijard frankov v bankovnih po 5000 ni izboljšalo, temveč se poslabšalo položaj. V denarnem obtoku ni 639 milijard frankov, kot se je domnevalo, temveč 766 milijard frankov. V zvezi s tem so vladni ukrepi dovedli do nove inflacije. Če temu znesku dodamo še približno 200 milijard blokiranjih bankovcev, je lahko razumeti, v kako »rekordnih« številkah se giblje denarni obtok.

Operacija Mayerja je povzročila dezorganizacijo v proračunih malih in srednjih podjetij, poslabšala položaj kmetijskih gospodarstev in povečala brezposelnost. Popolnoma jasno je ugotovljeno, da ta ukrep ni imel in ni mogel imeti prav nobenega gospodarskega smisla in da je bil to samo podel manever politikantov za obnavljanje proste spekulacije z zlatom, proti kateri so se specialisti spočetka upirali samo zato, da bi vrgli občinstvu pesek v oči.

Tretje leto petletke v Sovjetski zvezi se pričinja z velikimi delovnimi zmagami

Moskva, 13. marca. (Tass.) Že v prvih tednih tretjega odločilnega leta nove petletke je industrijska proizvodnja v Sovjetski zvezi zelo narasla. Mnoge panoge sovjetske industrije so že presegle predvojnno raven proizvodnje. V prejšnjih letih povojne graditve doseženi uspehi so močna podlaga za neprestano napredovanje celotnega socialističnega gospodarstva. V prvih dveh mesecih letos se je povprečna dnevna količina raztopljenega surovega železa v primerjavi z ustreznim razdobjem lani povečala za 40%, jekla za 44%, proizvodnja valjanega železa za 50%, koksa za 33%, železne rude za 57%.

Vedno več kovin proizvajajo tudi obnovljeni kovinarski zavodi na jugu ZSSR. Velik napredek so dosegli kovinarji na vzhodu države, ki so presegle svoje prejšnje delovne učinke. Delavci visokih peč in martinarn Magnitogorskega kombinata so dosegli doslej največji povprečni dnevni rezultat pri topljenju surovega železa.

Povečanje proizvodnje premoga v prvih mesecih letos znaša v primerjavi s istim razdobjem lani v vzhodnih področjih ZSSR skoraj 15%, v zapadnih pa okrog 30%.

Tekmovanje, ki se je začelo na poziv Leningračanov, rodi vsak dan nove delovne podvige v vrstah udarnih odredov delavskega razreda.

Med udarniki zavzemajo častno mesto rudarji znane Gorlovke. Vrtalec Aleksander Turonkov je uvedel kolektivno stahanovski delo in dosegel neslutene rezultate. Na čast 30 letnice sovjetske

armade je izkopal 669 ton premoga v eni izmeni. Kmalu nato so tudi drugi stahanovci preslegli ta uspeh. Vrtalec jena-kijevskega premogovnika »Krasnij Oktjabr« Ivan Šerbinovskij je med tekmo-vanjem z rudarjem Turenkovim izkopal v eni izmeni s še dvema delavcema 720 ton premoga. Nekaj dni pozneje, ponoči med 2. in 3. marcom je vrtalec v pre-mogovniku »Nikitovka« v Gorlovki Ni-ko-laj Masalov izkopal 801 ton premoga, s čimer je izpolnil 71. normo. Vendar je tudi ta rekord potolkel vrtalec pre-mogovnika »Stalin« v kombinatu »Kali-nin ugolj« Nikolaj Drnjev, ki je pred kratkim v eni izmeni izkopal 860 ton premoga. Povprečno, delo vsakega de-lavca brigade znaša 95,5 ton, medtem ko znaša dnevna norma 9,1 tone.

V mnogih premogovnikih Donbasa, Kuzbasa, Karagande in v rudnikih želez-ne rude ne uporabljajo stahanovskih me-tod samo posamezni rudarji, ampak celo-tno brigade in posade. Kot vzgled ustvarjalne sposobnosti pri delu je treba omeniti znanega rudarja in rudnika Kri-voč Rog Jakova Trojana, ki je tekmoval z Aleksandrom Turonkovim. Ker je Tro-ian izpolnil svojo petletno nalogo že v lanskem septembru, se je obvezal, da bo do 1. maja 1949. leta izpolnil drugo pe-tletno nalogo. V znanem obsegu se po-služuje novih naprednih delovnih me-tod in skrbi za racionalizacijo delovne-ga postopka. Vrtalne priprave ki jih je izdelal, omogočajo dva do trikrat naglej-še vrtnanje. Te dni je Jakov Troian dose-gel neslutni rekord v proizvodnosti de-la, ker je v eni izmeni presegel normo za 30,5 krat.

ZDA in Velika Britanija nočejo, da pride do sporazuma glede avstrijske pogodbe

Angloameričanom ni zaželena ureditev vprašanja nemškega imetja na pravičnih temeljih — je izjavil predstavnik Sovjetske zveze

London 13. marca. (Tass.) Na seji namestnikov zunanjih ministrov za Avstrijo so predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije hoteli tako kot prej doseči, da v jedru ne bi bilo treba spreminjati lastnih pozicij in prisiliti sovjetsko delegacijo na novo popuščanje glede vprašanja nemškega imetja v Avstriji.

Ko je poudarilo, da je Sovjetska zveza pristala na popuščanje, medtem ko delegacija ZDA in Velike Britanije svojega stališča nista spremenili vse od londonske konference v februarju 1947, je sovjetski predstavnik Kojtominov izjavil, naj sedaj govore delegacije teh sil in ne delegacija Sovjetske zveze.

Predstavnik ZDA je hotel ustvariti

vrtis, kakor da je ameriška delegacija pripravljena popustiti in je predlagal, naj se določi v odnosu na britanski in sovjetski predlog srednji — povprečni odstotek za proizvodnjo nafte, kar pomeni samo ponavljanje francoskega predloga, ki ga je sovjetska delegacija zavrgla kot nesprejemljivega že na londonskem zasedanju Sveta zunanjih ministrov.

Poskusi, da se prikaže ponavljanje francoskih števil kot nov korak do stališča sovjetske delegacije — je izjavil Kojtominov — so dokaz, da ureditev vprašanja nemškega imetja na pravičnih temeljih ni zaželena in da ZDA in Velika Britanija nočejo, da pride do sporazuma glede avstrijske pogodbe.

OSTRA OBSODBA ZUNANJE POLITIKE ZDA

Henry Wallace obsoja ameriške vojne hujskače

New York (Pensilvanija) AFP poroča: Tu je bilo predvoljno zborovanje, na katerem je govoril Henry Wallace, ki je med drugim dejal: »ZDA trošijo svoja narodna bogastva v blazni tekmi za oborožitev z igrovom, da se boje vojne, vendar pa ni nobenega upravičenega razloga, da bi govorili o vojni. Ni nobenega upravičenega razloga, da se troši za vojaške priprave 70 odstotkov od davkov.«

Wallace je nato govoril o vojno-hujskaški kampanji voditeljev ameriškega imperializma, ki skušajo z igrovom, da se je treba braniti pred komunizmom, odvrtiti javno mnenje od svojega protiljudskega delovanja. Boje naj se ogorčenja ljudstva, kajti občutek negotovosti narašča, medtem ko se kupna moč delovnih ljudi zmanjšuje, prihranki ljudi gredo pa h koncu. Vse to je rezultat njihove zločinske politike, ki hujska k vojni, je dejal Wallace.

Svoj govor je bivši podpredsednik

ZDA končal z besedami: »Pričakujemo lahko vedno močnejše napade različnih odborov, ki morajo opazovati »Protiameričane« in napade tistih, ki hočejo prestrašiti ljudstvo. Vendar smo lahko prepričani, da bo zmaga naša, če bomo zvesti svojim načelom.«

V razgovoru z novinarji pred zborovanjem je Wallace poudarilo, da je zunanja politika ZDA sovražna proti Sovjetski zvezi in da lahko pripelje zaradi podpiranja protiljudskih vlad v nekaterih državah do izbruh nove vojne.

V AMERIŠKI CONI NEMČIJE SO USTANOVILI »ČRNO GARDO« PROTI DEMOKRATIČNEMU GIBANJU NEMŠKEGA LJUDSTVA

Berlin 13. marca. (Tass.) V ameriški okupacijski coni Nemčije in Berlina so formirale ameriške vojaške oblasti tako imenovano industrijsko policijo, ki jo ljudstvo imenuje »črna garda«. Uradna naloga te organizacije je varovanje nekaterih ameriških objektov, njen dejanski in glavni cilj pa je borba proti demokratičnemu gibanju nemškega ljudstva. Ob formiranju »črne garde« so oficirji ameriške obveščevalne službe strogo precejevali in odbirali. Člani Enotne socialistične partije Nemčije in drugih organizacij se v to »gardo« ne sprejemajo, radi pa sprejemajo vojake Hitlerjeve vo-

jske, ki so se vrnili iz ameriškega ujetništva, ter člane fašistične mladinske organizacije »Hitlerjugend«.

Sedaj štejejo odredi »črne garde« samo v Berlinu približno 1000 oseb. Vojski »črne garde« imajo enotno uniformo, oboroženi so z ameriškim orožjem, vzdrževanje teh čet pa gre na račun ameriških okupacijskih stroškov.

V navodilih, ki jih je tej organizaciji dala ameriška vojaška uprava, je rečeno, da se mora organizacija razen z varovanjem vojaških objektov in garaž baviti tudi s »skrbno preiskavo neredov in demonstracij«. V navodilih se poudarja, da

Z VSEGA SVETA

Z VSEGA SVETA

OSLO — Predsednik norveške vlade je podal v parlamentu zakonski predlog za zvišanje vojaških izdatkov za 100 milijonov kron.

NEW DELHI — Vzhodna pakistanska študentska muslimanska zveza je razglasila v mestu Daki stavko in protest proti odpravi bengalskega jezika iz liste uradnih državnih jezikov v Pakistanu. Med demonstracijo je policija napadla stavkujoče študente. Ranjenih je bil sto oseb. Bes reaktorjev se je izražal tudi v izzivalnem napadu policije na plosploe krajevne organizacije Komunistične partije v Daki.

BAGDAD — Sodišče v Bagdadu je obsodilo 15 znanih iraških komunistov. Vsi obtoženci so obsojeni na časovne kazni težkega prisilnega dela zaradi »nezakonite propagande« in nezakonite dejavnosti proti državi.

TUNIS — AFP poroča, da je celotno osebje civilnega letalstva v Tunisu (Francoska Severna Afrika) pričelo stavkati ter zahtevalo zvišanje mezd. Ves letalski promet je ustavljen.

PRAGA — Pod pokroviteljstvom českoslovaške vlade so odprli večeraj dopoldne 47. mednarodni praški velesojem, na katerem sodelujejo Jugoslavija, Bolgarija, Švica, Madžarska, Italija in Trst.

bodo člani »industrijske policije« poučevali in streljanju in jih bodo naučili metod uličnih borb za zadušitev uporov in državljanskih nemirov.

Pred zasedanjem drugega Ljudskega kongresa v Berlinu

Berlin, 13. marca (Tass.) Sekretariat stalnega komiteja Ljudskega kongresa je sporočil, da so vabljani na drugi nemški ljudski kongres, ki bo 17.—18. marca v Berlinu, predsedniki vlad in ministri držav štirih okupacijskih con, predsedniki Gospodarskega sveta in sveta držav v Frankfurtu, vodstva vseh političnih strank, načelniki glavnih mest vseh nemških držav, rektorji univerz in višjih šol.

Iz izjave sekretariata stalnega komiteja Ljudskega kongresa je razvidno, da je poziv za udeležbo na kongresu med nemškimi prebivalstvom vseh con, strank in razredov imel velik odziv.

PRAGA — Zveza osvobojenih političnih pripornikov je organizirala zbirano akcijo za pomoč borcem demokratične Grčije in Španije. V kratkem času je zbrala več kot 7,5 milijona kron.

VARSAVA — Iz Varšave je odpotovala v Budimpešto delegacija poljske vlade s podpredsednikom vlade Antonom Koszickim na čelu. Poljska delegacija bo navzoča na slavnosti proslavili stoletnice madžarske revolucije 1. 1848.

PRAGA — Na ozemlju Češke je stopilo v Komunistično partijo v 4 dneh, in sicer od 7. do 10. marca, nad 104.000 oseb.

SOFIJA — Na povabilo Komiteja za kulturo in umetnost vlade FLRJ je odpotoval v Beograd prof. S. Popov, glavni dirigent državnega simfoničnega orkestra v Sofiji zaradi izvajanja kulturne konvencije med Jugoslavijo in Bolgarijo. Prof. Popov bo imel med svojim bivanjem v Jugoslaviji simfonične koncerte v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

SOFIJA — V Sofijo se je vrnila bolgarska vladna delegacija, ki se je razgovarjala v Bukarešti o izvajanju pogodbe o gospodarskem sodelovanju med obema državama. Med razgovori v Bukarešti so sklenili, da bodo ustanovili posebno mešano komisijo, ki bi delovala na polju izkoriščanja električne energije, prometa in kmetijstva ter pri gradnji mostu na Donavi. Poleg tega so sklenili ustanoviti mešano komisijo, ki bi pričela že ob pričetku aprila obravnavati vprašanje sklenitve trgovske pogodbe, da bi se okreplela izmenjava blaga med obema sosednima državama.

KODANJ — V Kodanju so se sestali zunanji ministri Danske, Norveške in Švedske. Razpravljali bodo o »vprašanjih, ki jih zanimajo« pred odhodom v Pariz na konferenco 16 držav o Marshallovem načrtu, ki se bo začela v ponedeljek.

NEW-YORK — Eden od redkih sodnikov Črncev v ZDA, Joseph Rainey, dolgoletni član demokratične stranke iz Filadelfije, je objavil, da bo kandidiral na volitvah za kongres na listi neodvisnega kandidata Henryja Wallacea. Kot razlog za kandidacijo na Wallaceovi listi je navedel, da sta obe vladajoči stranki pokazali popolno brezobzirnost do 350.000 črnih prebivalcev Filadelfije. Rainey je predsednik filadelfijske frakcije združenja za napredek Črncev.

Pismo iz Portugalske

Salazarjeva fašistična vlada — marioneta angloameriškega kapitala

Ameriški imperialisti, ki pripravljajo novo vojno, nameravajo izkoristiti Portugalsko za svoje strateško oporišče. Podpiranje Salazarjevega fašističnega režima na Portugalskem spada v načrte imperialistov vzporedno s podporo, ki jo dajejo fašistični diktaturi v Španiji in narobofašističnim teroristom v Grčiji. To jasno dokazuje politika Angloameričanov v pogledu Portugalske in njihova dejavnost v tej deželi, ki se je dejansko spremenila v kolonijo ameriškega imperializma.

Kljub temu, da upravlja to deželo fašistična vlada, ki je med drugo svetovno vojno aktivno pomazala Hitlerjevski Nemčiji, so angloameriški predstavniki že večkrat poskušali pripeti Portugalski demokratično etiketo in jo v tihotaplju med člane organizacije Združenih narodov. Toda predstavniki Sovjetske zveze in Poljske so razkrinkali te manevre imperialistov in prepričali njihove provokatorske naklepe: fašistična Portugalska ni bila sprejeta v OZN.

Angleži in Američani zaman skušajo opravičiti svoje simpatije do fašistične portugalske vlade z nekakšnimi »demokratičnimi načeli«, za kate-

rmi dejansko skrivajo svoje imperialistične načrte.

Ves svet ve, da portugalski narod že 22 let jeti pod oblastjo fašistične diktature Salazarja, ki je uničil v deželi svobodo in ustoličil režim terorja. Vse demokratične organizacije so prepovedane. Edina legalna politična stranka je fašistična »Nacionalna zveza«. Tisk in vsa kulturna dejavnost ljudstva je pod najstrožjo kontrolo policije. Posnemajoče Mussolinija je ustanovil fašistični diktator Salazar sindikate, ki jih kontrolira vlada in v katerih je članstvo za delovne ljudi obvezno.

Fašistična milica (Legião portugeza) in močna politična policija (PIDE), organizirana po vzorcu nemškega gestapa, v množičah aretirata demokrate in jih izganjata v kolonijo »Zeleni rtiči«, kjer propadajo v koncentracijskih taboriščih, ki se prav nič ne razlikujejo od Hitlerjevskih taborišč smrti. Salazarjeva vlada je sodelovala skupaj s Hitlerjevim in Mussolinijevim tolpmi v agresivni vojni proti republikanski Španiji; Francu je pošljala prostovoljce ter ga zalagala z orožjem in municijo.

Pod krinko tako imenovane nev-

tralnosti je bila Portugalska med drugo svetovno vojno Hitlerjevcem tranzitna točka za prevajanje strateških potrebščin iz drugih držav v Nemčijo. Po porazu Nemčije so bili portugalski reaktorji primorani iskat; nove gospodarje: obrnili so se na Anglijo potem pa na ZDA.

Salazar, ki je prostovoljno privolil, da bo delal kot netilec nove vojne, drzno izjavlja, da priznava »hegemonijo Združenih držav Amerike« in da v bodoči vojni »Portugalska ne namerava ostati nevtralna« (iz Salazarjevega govora 9. novembra 1946).

Ta izjava fašističnega diktatorja pomeni, da daje portugalska vlada svojo deželo neomejeno na razpolago angloameriškega imperializmu, da podreja politiko in gospodarstvo Portugalske interesom gospodarjev Wall Streeta. Znamen del Portugalskega gospodarstva je bil že pred vojno v rokah tujega kapitala, ki je spremenil Portugalsko v zaostalo, na pol kolonialno deželo. Tako je na primer Portugalska v gradnji železnice na predzadnjem mestu v Evropi. Vzrok tiči v tem, da so železnice v rokah močnega monopola »KP«, v katerem gospodarji tuj kapital, ki ni zainteresiran na gradnji novih železnic.

Enako sliko vidimo tudi pri električnih centralah, kjer tudi prevladuje tuj kapital. Čeprav ima Portugalska velike rezerve vodnih sil, vendar obratuje od vseh 660 električnih central 551 s trdim gorivom, kar dela Portugalsko odvisno od tujega premo-

ga in zavira njeno elektrifikacijo. O premoči tujega kapitala v gospodarstvu dežele govore tudi te podatki: Telefonsko omrežje Lisabone in Portoa je v rokah angleške družbe »Anglo portugues telephone Company«. Ves mestni vojni park v Lisabonji je podrejen družbi »Carris Fero«, kjer pripada vodilna vloga angleškim delničarjem. V rokah tujih kapitalistov je rudarstvo, zlasti pridobivanje volframa, kakor tudi druge industrijske panoge.

Odvisnost Portugalske od tujine se je po vojni še povečala. Salazarjeva fašistična vlada je privolila — v zameno za politično pomoč, katero ji dajeja angleški in ameriški imperializem — v celo vrsto za narodno gospodarstvo usodnih koncesij ter izročila deželo v roke gospodarjev Wall Streeta in Cityja.

Salazarjeva vlada je najprej privolila v to, da je prodala Anglijo po smešno nizkih cenah najdragocenejše proizvode portugalskega izvoza (konzerve, emolo, plutovino itd.), potem pa je sklenila z angleško vlado finančni sporazum, po katerem je dejansko likvidirala aktivni saldo v znesku 80 milijonov funtov šterlingov, s katerimi je razpolagala med vojno.

Vpliv Anglije se zdaj očito umika pred ameriškim prodiranjem. Od kar so stopile Združene države Amerike na čelo pohoda proti demokratičnim silam, je spravila Salazarjeva vlada Portugalsko in njene kolonije v odvisnost od strateških in gospodarskih

načrtov ameriških imperialistov. Notranji trg je prepavljen z ameriškim blagom, kar uničuje narodno gospodarstvo ter povzroča hudo krizo v industriji in poljedelstvu. Na Portugalskem se ustanavljajo nove ameriške industrijske družbe in tovarne, na primer tovarna za avtomobilске pnevmatike »Mabore«, »Standard electrica«, »Proamerica«, »Automatice portugesca« itd. Ameriški monopoli dobivajo v portugalskih kolonijah velike koncesije za izkoriščanje gumija ter sladkorne in bombažne plantaže. Tako Anglija vedno bolj prepušča Združenim državam Amerike tisto mesto, ki ga je zavzemala v gospodarstvu Portugalske.

Salazarjeva vlada se ne omejuje samo na gospodarske koncesije ameriškega imperializmu. Svoje diplomatske organe je spremenila v legla zarotnikov, ki so v službi imperialistov in Vatikana. Združenim državam Amerike je odstopila vojna in strateška oporišča na ozemlju Portugalske in njenih kolonij — v Afriki, Aziji in Atlantskem oceanu (Azorski otoki). Predsedila je v tabor netilec imperialistične voje in se odkrito pripravila na križarski pohod proti Sovjetski zvezi in deželam nove demokracije. Za pripravljanje nove vojne troši fašistična vlada malone polovico narodnih dohodkov. V proračunu za leto 1947, ki znaša skupaj 3142 milijonov eskudov, odpada na vojne izdatke 1450 milijonov eskudov.

(Nadaljevanje sledi)

FIZKULTURA

Napake in pomanjkljivosti, ki so ovirale uspešen razvoj fizkulture v sindikatih

Ena pomembnih nalog Enotnih sindikatov je neprestana skrb za krepitev zdravja naših delavcev in nameščenecv, za razvedrilno in počitek ter za izboljšanje njihovih delovnih in obrambnih sposobnosti. Pri vsem tem ima sistematično udejstvovanje sindikalnega članstva v fizkulturi ter organizaciji »Tehnika in šport« najvažnejšo vlogo.

Kljub doseženim uspehom v fizkulturi in povečanju števila sindikalnih društev in aktivov pa je VI. plenum CO FSJ ugotovil številne pomanjkljivosti in slabosti, katerih posledica je organizacijska in številna šibkost fizkulturnih aktivov in fizkulturnih društev sindikalnih organizacij.

Največ teh pomanjkljivosti in napak težava iz brezbrčnosti in nepravilnega odnosa posameznih sindikalnih vodstev in uprav podjetij do udejstvovanja sindikalnega članstva v fizkulturi. V mnogih podjetjih so sindikalnemu članstvu odrekli tudi najnujnejše eno- ali pol dnevnne dopuste za ta ali oni fizkulturni nastop, medtem ko so hkrati trpeli, da se je razpaslo praznovanje »plavih« izostankov. Sindikalna vodstva in uprave podjetij so nudile fizkulturnim aktivom in društvom premalo materialne podpore in tudi ideološke pomoči.

V glavnem je bilo doslej delo aktivov odvisno od delavnosti, požrtvovalnosti in sposobnosti fizkulturnega referenta. Ti pa so bili mnogokrat slabo izbrani in zato niso imeli zanimanja za svoj sektor dela, ali pa se sindikalna vodstva in upravni odbori niso brigali za njihovo delo ter jim nudili potrebne pomoči. Večina referentov n. pr. sploh ni pošiljala poročil, čeprav je članstvo samo od sebe prirejalo tekme in se udeleževalo množičnih prireditev (kros, Titova šifajeta, telovadni nastopi itd.).

Ta malomarnost fizkulturnih referentov in nezainteresiranost sindikalnih vodstev se je nadaljevala tudi pri mobilizaciji članov k splošni telesni vzgoji kot temeljni fizkulturni panogi. Često so referenti pošiljali na tečajne mladince in mladinke, ki sploh niso imeli zanimanja niti veselja in smisla za fizkulturo. Tam, kjer so se sindikalna vodstva in uprave podjetja zavedala pomena fizkulturnega udejstvovanja svojih delavcev in nameščenecv, se je število fizkulturnikov zelo povečalo v razmeroma kratkem času. Toda to so le redki primeri, kot n. pr. v Celju, kjer je bilo med tekmovalci za fizkulturni znak 70 odstotkov delavcev in med njimi mnogo upravnih in vodilnih članov sindikatov. K tem lahko še prištejemo aktivne cementarne v Trbovljah, aktiv »Metalurg« na Jesenicah, sindikalno podružnico v Murski Soboti in še nekatera. Odkar vodstvo sindikata mehiškega rudnika ne skrbi več za fizkulturo udejstvovanje svojih delavcev in ga ne podpira, aktiv »Zerjav«, ki je bil na prvem kongresu FISAJ-a pohvaljen, le še živi.

Ne moremo govoriti o dobrem sindikalnem fizkulturnem društvu ali aktivu, če so v njih pokazali dobre rezultate le dva — trije športniki, če imajo le poprečno nogometno moštvo ali namizno teniško ekipo, niti ni dober aktiv, ki goji fizkulturo kampanjsko, kot n. pr. kros spomladi in jeseni, smučarski dan itd., vse to pa brez dobre priprave ter v dirki za čim večjim številom. Taki tekmovalni napori brez vsake priprave pomenijo uničevanje ljudskega zdravja in moramo s tem prenehati enkrat za vselej.

Tam, kjer je aktiv premalo številen, da bi sam vzdrževal splošno telesno vzgojo in prirejal tekmovalna, naj se poveže z najbližjim fizkulturnim društvom, v katerem mora imeti odobrena zastopnika. Največ paznje moramo posvetiti vadiateljskemu kadru, ki ga izbiramo iz vrst delavcev — dobrih fizkulturnikov, ter izkoristimo znanje in izkušnje mladincev, ki so si ga pridobili na mladinski progri. Na Jesenicah, kjer se udeležuje splošne telesne vzgoje 750 fizkulturnikov, in v Celju, kjer so na tečaju izrežali 30 fizkulturnikov za vadiatelje sindikalnih podružnic, so zadovoljivo rešili vprašanje kadra. V drugih industrijskih centrih pa je število delavske mladine, ki se udeležuje rednih ur splošne telesne vzgoje, zelo majhno. Tu so vzroki različni. Tako se n. pr. referent pri MFO Celje, ki za svojo funkcijo dobiva mesečno plačo, za fizkulturo v sindikatih sploh ne briga. Prav tako ne dajeja sindikalnim aktivom v Trbovljah potrebne pomoči fizkulturni učitelj in učiteljica na soli. Verok slabe udeležbe je čisto tudi oddaljenost fizkulturnih prostorov od tovarn in podjetij. Teško se je n. pr. delavcem tekstilne lo-

varne v Mariboru, katerih pretečna večina je iz okolice, ali rudarjem iz zasavskih rudnikov v večernih urah udeleževati splošne telesne vzgoje v oddaljeni telovadnici.

Zato je važna naloga sindikalnih vodstev in uprav podjetij, da gmotno podpo svoje delovne kolektive pri gradnji fizkulturnih igrišč in prostorov v neposredni bližini tovarne; prav tako pa je ena najvažnejših nalog fizkulturnih društev in aktivov sodelovanje pri gradnji združnih domov ter fizkulturnih objektov in igrišč ob njih.

Mnoga fizkulturna društva, med njimi tudi sindikalna, so si s surovostmi na tekmi ter nediscipliniranim in nešportnim vedenjem svojega članstva pridobila slavo, ki je v sramoto vsemu fizkulturnemu gibanju. Zato je VI. plenum pozval sindikalne organizacije, naj izboljšajo idejno vzgojno-politično delo v naših društvih in aktivih. Toda potrebna ni samo vzgoja v društvu, ampak tudi vzgoja športne publike, da se ne bo dogajalo, da bi občinstvo (kot na jesenski nogometni tekmi SFD »Rudar«, SFD »Polet« v Trbovljah) fizično napadalo sodnika in igralce ali pa nasadalo šovinističnim provokatorjem in hujskalem, ki tudi take prilike skušajo izkoristiti v svoje namene.

Plenum je naglasil tudi, naj se v velikih podjetjih ustanovljajo društva in krožki za posamezne stroke »Tehnika in šport«, katerim naj sindikalne organizacije skupno z vodstvi podjetij preskrbijo prostore za delavnice in potrebna materialna sredstva. Največjo gmotno in ideološko pomoč pa morajo nuditi organizaciji »Tehnika in šport« ona podjetja, ki imajo največ stika in neposredno zvezo z elektrifikacijo in industrializacijo. Krožki se naj povežejo tudi z vaškimi aktivmi za pomoč pri gradnji združnih domov itd. Delovanje organizacije »Tehnika in šport« do sedaj ni še dalo listih rezultatov v izobrazbi strokovnih kadrov, ki so tako potrebni za čim uspešnejši razvoj našega gospodarstva in za obrambno moč države. V »Tehnici in športu« je odstotek članov iz delavskih vrst izredno majhen. To velja predvsem v avto-moto, fotoamaterskih in po večini tudi v športno-brodarskih društvih, kjer tvorijo večino članstva razni zasebniki, ki zavzemajo važne funkcije in se materialno koristijo s sredstvi organizacije.

Predvsem pa je treba v tovarnah in industrijskih centrih razvijati le one krožke »Tehnika in šport«, za katere vlada med delavci zanimanje in obstajajo zanje potrebni pogoji.

Prav tako je maloštevilno udejstvovanje sindikalnega članstva v planinstvu in s temi društvi se bodo morali aktivmi tesneje povezati.

Le z doslednim odpravljanjem napak ob podpori sindikalnih vodstev in z doslednim izvajanjem sklepov VI. plenuma bomo fizkulturo množično razširili med našimi delavci in nameščenici.

Na prvenstvu Ljubljane v sobnem streljanju je sodelovalo 183 tekmovalcev

Da je strelski šport zavel širok razmah med ljudskimi množicami, je pokazalo nedeljsko tekmovalje v malokalibrskem streljanju. Lep delež je pri tem zavela mladina, ki je s svojim streljanjem pokazala, da bo pod dobrim vodstvom postala dostojen naslednik naših najboljših strelcev. Te vrste tekmovalja za prvenstvo Ljubljane še nismo imeli in prav zaradi tega je bilo zanimanje za nedeljske tekme tako veliko. Kratke novice v dnevnem časopisu so privabile na tekmovalje večje število prijateljev strelskega športa.

Tekmovalje samo je izvedla delavna strelska sekcija SFA Elektre.

Prijazna dvorana DOZ na Miklošičevi cesti je bila za strelske tekme dobro pripravljena.

V soboto so bile na vrsti ekipe. Na start jih je prišlo 19.

Kar se tiče tekmovalja posameznikov, naj bi omenili naslednje: naši najboljši so spet potrdili, da imajo zadostno tekmovalno rutino, več ali manj pa jim manjka potreben trening, saj brez vaje ni mogoče dosežati dobrih rezultatov. Tov. Cestnik, naš državni reprezentant, je potrdil svoj sloves in od 120 možnih točk dosegel 109, kar je odlični uspeh, na drugo mesto se je proti pričakovanju plasiral dozdaj malo znan tov. Sekač, član Elektre Dosegel je 105 točk, kar je tudi odlično, na tretje mesto je prišel tov. Mihorko s 96 točkami. Nekaj tovarišev je dosegla 92 točk. — Med člani-cami je dosegla prvo mesto slovenska prvakinja Ratajeva s 86 točkami, mladinska vrsta pa je bila najboljša od SFA Elektre.

Tehnični rezultati pa so naslednji:

Tekmovalje ekip: 1. DOZ 400 točk, 2. SFA Elektre 397 t., 3. Ministrstvo za notranje zadeve III 350 t., 4. SFA Elektre II 342 t., 5. Planska komisija 311 t. itd.

Tekmovalje članov: 1. Cestnik Pero 109 t. (Enotnost), 2. Sekač Lado 105 t. (SFA Elektre), 3. Mihorko Milovan 96 t. (SFA Elektre), 4. Kostanjevec Jože 92 t. (DOZ), 5. Galič Stane 92 t. (SFA Elektre) itd.

Članice: 1. Rataj Marinka 86 t. (Elektre), 2. Tomšič Anica 79 t. (Slov. poročevalec).

Mladinska ekipa: 1. SFA Elektre 215 t. Prvoplasirani so dobili lepa in okusna spominska darila.

Na splošno lahko rečemo, da je tekmovalje doseglo svoj namen.

Kolesarji sedmih držav se bodo udeležili dirke Praga—Varšava

Praga, 13. marca.

Za mednarodno kolesarske tekme Praga—Varšava se vodno prihajajo prijave novih udeležencev. Verjetno bo to ena največjih kolesarskih prireditev, ki so jih dosedaj priredili v Evropi. Za udeležbo so se prijavile Jugoslavija, Rumunija, Bolgarija, Italija, Českoslovaška, Poljska in Francija, pričakujejo pa še prijave ostalih evropskih držav.

Prve ekipe držav-udeležencev krenajo 1. maja iz Varšave in bodo prišle v Prago 5. maja. Druge ekipe odpeljejo iz Prage 1. maja in prispejo v Varšavo 9. maja. Trasa prve skupine vozačev je dolga 596 kilometrov, druge skupine pa 1109 km. Po prihodu prve skupine v Prago odnosi 5. maja bodo vozači prepeležali z avtomobili na poljsko ozemlje, kjer bodo dohiteli drugo skupino in jo vozili do Varšave. Plasman ekip se bo računal po točkah in to za obe tekmi skupno.

Trasa Varšava—Praga znaša 896 km in je razdeljena na 5 etap.

Jeseniški okraj se resno pripravlja za republiški izlet

Zadnje dni preteklega meseca je bil na Jesenicah plenum okrajnega fizkulturnega odbora. Plenuma se je udeležilo 18 delegatov, večinoma z Jesenic, blejske in bohinjke okolice, slabo pa je bila zastopana gornjesavska dolina.

Po uvodnih besedah predsednika okrajnega fizkulturnega odbora je plenum prešel na dnevni red. Predmet razprav je bil fizkulturni koledar za leto 1948, plan številnega razvoja, gradnja in kadrov, v ospredju je bil referat in diskusija o pripravah za fizkulturni izlet v Ljubljani. Iz poročil posameznih delegatov je bilo razvidno, da se je večina društev in aktivov lotila vprašanj, ki se nanašajo na izlet, z vso resnostjo. To se je pokazalo zlasti na predelavi vaj, katerih se je udeležilo okoli 60 vadiateljev iz vsega okraja. Predelave so se udeležila po svojih zastopnikih celo taka društva, ki doslej niso pokazala skrajnih nikake delavnosti, n. pr. Ljubno. Predelava je bila zelo uspešna in so se vsi vadiatelji in vadiateljice v dveh dnevih naučili vaje za pionirske, mladinske in članske oddelke. Da bo učenje vaj kar naj-uspešnejše, je plenum sprejel zelo umesten sklep, da bodo predelave dvakrat mesečno v večjih centrih, t. i. na Jesenicah, na Bledu in v Javornikih za vodnike vseh društev in aktivov dolžnega področja. Na ta način bodo padle bojzani, da bi se posamezni vodniki učili vaje napačno. Razen tega bodo inštruktorji iz okraja kontrolirali posamezna društva in aktivne, kako se vrši splošna telesna vzgoja oziroma kako potekajo priprave za izlet.

Po zaključni diskusiji o republiškem izletu je plenum še razpravljal o pripravah za okrajni fizkulturni nastop in praški vsesokolejski izlet, o posletoem planu ter končno o letošnjem fizkulturnem koledarju, s čemer je bila uspešna plenarna seja zaključena. P. I.

Na taborjenje v Opatju je bilo pozvanih 25 kolesarjev. Od Slovenecv se bo udeležil olimpijskih priprav Grajzer.

Poročila iz naših krajev

PRIPRAVE ZA SPOMLADANSKO SETEV V OKOLICI MARIBORA

Maribor, 13. marca

Da bi se spomladanski setveni plan izvedel brez motenj je, kmetijski odsek OLO Maribor-okolica imel v zadnjem času 8 sektorskih konferenc s predstavniki KLO in množičnih organizacij. Na sektorskih konferencah so predstavniki KLO in množičnih organizacij ob upoštevanju možnosti za gojenje posameznih kultur v posebnih krajih izdelali približno osnovo za izdelavo določenega setvenega načrta. Krajevne setvene komisije delajo sedaj na končnem oblikovanju setvenega načrta ob sodelovanju v volitvi svojih krajev in predlagajo okrajnemu kmetijskemu odseku izdelane setvene načrte v potrditev. Velika večina krajev je za probleme in vprašanje setvenega načrta pokazala živo zainteresiranost in je bila udeležba na konferencah polnoštevilna, le krajevni odbori Sv. Peter, Cirknica in Limbuš na sektorske konferenice niso poslali svojih predstavnikov. Tovariši iz KLO Hoče pri Mariboru so vrnili okrajnemu kmetijskemu odseku zelo malomarno izdelan setveni načrt, ki ne vključuje nobenih industrijskih rastlin, plan koroze in krompirja pa je preniko postavljen, tako n. pr. setveni plan izkazuje 135 ha ornih površin, medtem, ko ima krajevni odbor po podatkih zadnjega popisa 457 ha ornih po-

vršin. Prav tako KLO Hoče ni javil nobenih potreb po semenu, ki pa v kraju gotovo obstojijo. Glede potreb po semenu je poslal zelo malomarno poročilo tudi KLO Jarenina. Vzroki takim napačkam, ki škodujejo uspešni izvedbi načrta so predvsem v tem, da so tako važna delo, kakor je setveni plan, prepuščali posameznikom, namesto da bi stvarili vršile setvene komisije v sodelovanju z volitvi in ob pritegnitvi naprednih kmetov, ki bi mogli vsekakor mnogo dobrega svetovati.

Sedaj imajo kmetijske zadruge 7 vajonov umetnih gnojil, kar pa ne bo zadostovalo vsem potrebam in so se za nadaljnjo nabavo umetnih gnojil že podvzeli potrebni koraki. Potrebe po semenu za oves, deteljo, peso in trave so v glavnem pokrite. Distribucija preko kmetijskih združ na osnovi potreb, ki jih javljajo posamezni KLO-ji se nemoteno vrši. Lokalna zamenjava semen, ki bi mogla marsikje nadoknaditi semena, ki ga kmetijska zadruga še ne more nuditi ni šla v dovoljno širino. Samo tovariši na sektorskih konferencah v Sp. Duplektu so sklenili, da si bodo semenski krompir oskrbeli predvsem z mobilizacijo vseh lokalnih virov, v ostalem pa je doslej iniciativa za izkoriščanje lokalnih možnosti zamenjave semen premajhna. G. J.

Kako je potekel »Teden tehnike« v krškem okraju

Krško, 13. marca.

Na sestanku strokovnjakov je bilo sklenjeno, da za »teden tehnike« prevzamejo potrebno agitacijo, v kateri bo treba polagati pažno predvsem na strokovno izobrazbo mladine. S tem v zvezi so se vršila v tem tednu vsakodnevna predavanja na vseh štirih gimnazijah o panogah, v katerih so največje potrebe, predvsem iz rudarske in gozdarske stroke. Slična predavanja so se vršila tudi v okviru Ljudske univerze v Senovem in Krškem. Predavali so strokovnjaki iz rudnika Senovo in gozdarske uprave Brežice. V zvezi z volitvami se vrše dnevni sestanki po vaseh, kjer se predvsem poudarja tudi mehanizacija kmetijstva. V tovarni kopit v Sevnici so v tem tednu pričeli s strokovno tehničnim tečajem, isto v tovarni celuloze v Vidmu. K. J.

Novi udarniki v tovarni »Titan«

Kamnik, 13. marca.

V tovarni »Titan« so mednarodni dan žena proslavili s proglastitvijo 26 udarnikov in udarnic. Petič sta prejela udarniški naslov strojna oblikovalca tov. Sušnik Franc in Bergant Ivan. Zadnji je bil obenem imenovan za heroja dela. Pirc Franc je proglašen za udarnika četrtič, tretjič pa so bili proglašeni za udarnike Ramšak Anton, Koželj Franc, Ipavec Anton in Grintal Franciška. Drugič so postali udarniki Balantič Ivan, Jutšek Iv., Koželj Marija, Vidmar Ana, Pribernik Marjeta, Pšeničnik Vasilij, Zarnik Anton in Gruđen Francka. Novi udarniki pa so: Tičar Franc, Preselj Franc, Jutšek Viktor, Stare Ivan, Rems Neža, Cestnik Angela, Pančur Ana in Hribar Marija. Vsi so prejeli tudi nagrade v znesku 1000 dinarjev. I. T.

»Teden tehnike« v Idriji

Idrija, 13. marca.

Kako bodo organizirali »Teden tehnike«, so se v Idriji pogovorili na zboru rudarjev. Inž. Tiringier je rudarjem pojasnil velik pomen tehnike za razvoj našega gospodarstva in jih s tem pripravil do tega, da so med tednom pažljivo sledili vsem predavanjem, ki so jih imeli inženirji in tehniki po vseh obratnih rudnika. Za ostalo prebivalstvo so bila predavanja v Idriji, Cerknem in na Črnem vrhu. Društvo inženirjev in tehnikov je na mestnem trgu v Idriji razstavilo različne vzorce živosrebne rude, razno rudarsko orodje in slike udarnikov. Gozdnar uprava je razstavila vzorce lesa in motorno žago. Podjetje Zidgrad pa je razstavilo načrt zadržnega doma v Doleh. Razstavljene stvari so pritegnile veliko gledalcev. A. P.

Okraj Idrija za uspešno izvedbo setvene kampanje

Idrija, 13. marca.

Za čimboljšo izvedbo letošnje setvene kampanje so pri okrajnem LO Idrija postavili posebno setveno komisijo. Ta komisija je sklicala na konferenco vse tajnike KLO ter jim razložila okrajni setveni načrt in jim dala navodila za postavitve krajevnih setvenih komisij. Okrajna planska komisija je v sporazumu s kmetijskim referentom že razdelila na vsa KLO razreze setvenega plana. Setvene komisije pri KLO pa imajo nalogo, da te razreze čimprej razdele na posamezne kmetovalce. To bodo storili na množičnih vaških sestankih, ker je le na ta način upati, da bodo pravilno razdeljeni. Predvsem pa dajejo povdarka setveni kampanji v tem, da se poseje čim več takih kultur, ki v teh krajih najbolj uspevajo. — A. P.

Turnir za svetovno prvenstvo

III. kolo:

Smislov — Botvink 3/2 : 1/2
Reševski — Keres 1 : 0

V partiji proti Botvniku je Smislov stal nekaj časa zelo dobro, tako da je Botvink le s težko borbo rešil partijo. V drugi partiji je napravil Keres v časovni stiski nekaj slabših potez, kar je prvaku ZDA zadostovalo za zmago.

IV. kolo:

Dr. Euwe — Smislov 0 : 1
Botvink — Reševski 1 : 0

Dr. Euwe je v divji partiji z mnogimi žrtvami skušal v prvotni remis poziciji osvojiti točko s Smislovom. Ni mu uspelo in je končno partijo celo izgubil.

Botvink je kot beli v lepi partiji porazil Reševskega, ki si je izbral Nimcoričev obrambo. Po težki srednji igri je napravil Reševski v časovni stiski pogreško. Botvink jo je izkoristil do zmage.

V. kolo:

Keres — Botvink — prekinjeno
Reševski — dr. Euwe — prekinjeno

Obe partiji sta bili prekinjeni. Prva v nejasni poziciji, druga v boljši poziciji za Reševskega.

Stanje po V. kolu: Botvink 2 1/2 (1), Keres 2 (1), Smislov 2, Reševski 1 1/2 (1), dr. Euwe 0 (1).

Partija Botvink : dr. Euwe	1	2	3	4	5	6	Točk	Mesto
1. d2—d4								
2. c2—c4								
3. Sg1—f3								
4. Sb1—c3								

menilni poizkus bo z njo verjetno ovržen.

3. Pretilo je Ld2—b4.

4. Druga odlična poteza, še bistvenojša od 15. poteze. Zrtev kmeta zagotovi belemu odlično prednost.

5. Ta navidez skromna poteza je praktičen dokaz nadmočnosti bele pozicije, ki si jo je Botvink zgradil s sistematično, daleč premišljeno igro. Kaj naj črni potegne? Ves je vezan po raznih pretnjah, zato se odloči za poenostavitve igre z vrnitvijo kmeta.

6. Rezultat poenostavitve: beli ima dva tekača, je dobro razvit; navidez slaba dvojnja kmeta spremeni Botvink v naslednjih potezah v silno orožje; črni proti tem prednostim nima enakovrednih postavk.

7. Edini izhod radi silne pretnje Td6—d7. Poteza Ta8—d8 ne gre zaradi Tf1×f7.

8. Zaključna kombinacija, ki predstavlja za izvrstno igrano partijo primeren zaključek. Črni izgubi celega stolpa (najprej figuro, nato še kvaliteto).

Kruc, prvak mariborskega okrožja

Turnir za okrajno šahovsko prvenstvo v Murski Soboti je po zanimivi borbi dal sledeč rezultat:

I. Kruc Ivan (Slov. Bistrica) 10 točk, II. Andrej Mišura (Maribor) 8 1/2, III.—IV. A. Ketiš (Maribor) in dr. J. Nemeč (Murska Sobota) 8, V. Jože Babič (Maribor) 6 1/2 točk. Ostali tekmovalci so dosegli slabše rezultate. Kruc je zmago zaslužil in bo gotovo eden od kandidatov za amatersko prvenstvo Slovenije. Turnir je bil po zaslugi šahovskih organizatorjev v Murski Soboti odlično organiziran.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje 13. marca: Središče barometričnih maksimumov, ki sta večkrat sledila področju bavarskega vremena, se nahajata danes nad Bavarsko in Ukrajinjo. Severno od Skandinavije pa se nahaja središče močnega barometriškega minimuma, iz katerega izvira razsežno področje slaberega vremena (tako znana hladna fronta), ki se vleče brez severno-svetskega vpliva preko Rurta in ki je usmerjena proti jugovzhodu. Toda v zadnji fronti sledi nov močan barometrični maksimum, ki ima danes središče nad Britanskim otočjem, v zvezi s čemer v Sloveniji ni računati z večjim postabljanjem vremena.

Jutranja temperatura v Sloveniji se je gibala med +3 (Maribor) in +1 (Ljubljana), v Ajdovščini +3, popoldnanska temperatura pa je kolebala med +7 in +12, v Ajdovščini do +14.

Vremenska napoved za nedeljo 14. marca: V teku dneva pooblaščen in na vzhodnem Stajerskem nekaj dežja, drugje domnevno brez bistvenih sprememb. Pozneje zopet razjasnitev in severni vetrovi. Temperatura brez bistvene spremembe.

OBVESTILA

Obvestilo bivšim državnim uslužbencem in upokojemcem iz Slovenskega Primorja

V uradnem listu FLEJ št. 16 z dne 25. februarja 1948 pod št. 103 je izšel zakonski predpis, po katerem naj bi se izvršila preobnova bivših italijanskih upokojemcev iz priključnega ozemlja na jugoslovanske predpise.

Zaradi tega se pozivajo vsi prizadeti, da vložijo na pristojne okrajne ljudske odbore prošnje, da se odmore oziroma za preobnovo. Posebej opozarjamo, da so do rodilne pokojnine upravičeni tudi bivši državni ali samopravnih uslužbencov, ki so bili za časa Italije odpusteni iz službe zaradi sodelovanja v NOB ali profašističnega delovanja in padli kot borec ali sodelavec NOB isto tako naj vložijo

prošnje tudi tisti, ki jim je služba prešla po kapitulaciji Italije, pa jim pokojnina še ni bila določena, ter končno tisti, ki mislijo, da bi jo jugoslovanski predpisi imeli pravico do državne pokojnine. Na pristojnem okrajnem ljudskem odboru dobijo interese vse potrebne tiskovine in tozadavne informacije.

Važno! Nihče naj ne vraga prošnje neposredno na to ali kako drugo ministrstvo odnese ustanovo, ker s tem samo zavlačuje prevedeni postopek. Prošnje se vlagajo samo na pristojne okrajne ljudske odbore in so prostne take.

Iz pisarne ministarstva za delo LRS.

Oklic

O razgrnitvi podatkov dosedanjih poizvedb zaradi morebitnih ugovorov zoper te podatke v postopku zaradi osnovanja nove zemljiške knjige za katastrsko občino Tešanovci v sodnem okraju Murska Sobota.

Od 18. do 30. marca 1948 bodo v Tešanovcih 181 razgrnjeni vsakomur na vpogled posledkom dosedanjih polzvedb ustrezajoči posodeni listi seznamov parcel in lastnikov, zemljiško-knjižna mapa in zapiski o dosedanjih polzvedbah zaradi osnovanja nove zemljiške knjige za katastrsko občino Tešanovci.

Ob sproti navedenem času se smejo vlagati ugovori zoper pravilnost ali popolnost posodeni listov, in to olistno ali ustno na zapiski pri sodnem odposlanca v Tešanovcih 181.

Če bodo podani taki ugovori, se bo o njih dne 31. marca 1948 v Tešanovcih 181 razpravljalo na naroku, h kateremu naj pridejo brez posebnega vabila tega dne ob desetih urah, ki so vložile ugovore.

Skozi svojo dobro razgrnitve, kakor tudi na dan naroka se smejo prijavljati tudi obremenilne pravice (zastavne pravice, služnosti prevziki itd.).

Okrajno sodišče v Murski Soboti, dne 9. marca 1948.

DNEVNE VESTI

Slušatelji gospodarske fakultete V ponedeljek ob 20 urah množični sestanek drugega letnika. 969

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje DNEVNI SPORED ZA NEDELJO 14. III.

8.30 Izra mali ansambl Radia Ljubljana — 8.30 Napoved časa, poročila, objava sporeda, vremenska napoved — 8.45 Poje zbor »Srečko Kosovel« — 9.00 naših delovnih kolektivih: Papirnice Verže — 10. Veder glasbeni spored — 10.30 Prenos smuških poletov iz Planice — 11.30 Pisani zvoki — 12.30 Napoved časa, poročila — 12.45 Zbavnar glasba mali orkestr, objave — 13. Pol ure za naše najmlajše poslušalce: »Cudovita kobilica« (Beloruska pravljica) — 13.30 Prenos smuških poletov iz Planice — 14.30 Napoved časa, poročila, objava večernega sporeda — 14.45 Slovenske narodne poje Božo Grošelj spremlja A. Stanko — 15. Oddaja za podeželje: predavanja: politični pregled zadnjega tedna; izvajanje uredbe o vezanih cenah; nočejo zadržnih domov; kmetijstvo v SZ; kmetijski stroji in pomladna setev; skrb za ozimino; Faecija — 16. Medoviti rastlini; poročila o simski škropilni akciji; toplota in prvo cvetenje; delo ljudskega prosvetarja na vasi; življenjepisi in pesmi Srečka Kosoveca; ruski tečaj, 23. lekcija; vmes bo pel Vokalni kvintet Mariborske tekstilne tovarne (prenos iz Maribora) in igral instrumentalni kvartet »Signal« železniške kurilnice v Šiški ter vesela glasba s plošč — 18.30 Iz francoske simfonije glasbe (Franck, Debussy in Ravel) — 19. Radjski dnevnik — 19.10 Skladbe za čelo izvaja Adolf Ravnikar, pri klaviru Stefa Krulj — 19.30 Napoved časa poročila — 19.45 Zbavnar glasba, mali orkestr, objave — 20. Leo Delibes: »Lacme« opera v 4 dejanjih, izvajajo solisti, zbor in orkestr Metropolitan opere; v naslednji vlogi Lily Pons, uvodna beseda Vilko Ukmar — 22.25 Prenos vesti zvezne postaje Beograd — 22.40 Plesna glasba.

MINISTRSTVO ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO VLRS

razpisuje natečaj

za vpis v enoletno bolničarsko šolo v Ljubljani

Pogoji za sprejem: 1. Starost od 18—25 let; 2. uspešno opravljena osnovna šola; 3. politična neoporečnost.

Gojenci bodo pred sprejemom zdravniško pregledani. Šolanje je zvezano z bivanjem v internatu. Stroške za časa šolanja bo nosilo ministrstvo za ljudsko zdravstvo. — Prošnji, kolkovani z 10 din, je treba priložiti še zadnje šolsko spričevalo, rojstni list, lastnoročno pisan življenjepis in potrdilo o vpisu v volivni imenik. Prošnje je treba poslati na ministrstvo za ljudsko zdravstvo, Ljubljana, Sv. Petra c. 2, kjer se dobe tudi vse informacije. — Rok za vlaganje prošenj je do 10. aprila 1948.

MESTNI MAGAZIN

MANUFATURA — GALANTERIJA

otvarja s 15. marcem

naslednje nove poslovalnice:

- poslovalnico za manufakturo v Prešernovi ulici 16,
- poslovalnico za perilo in galanterijo v Franciškanski 3,
- poslovalnico za leseno robo na Nabrežju 20. septembra (pri Tromostovju - Kresija)

Prizadevali si bomo nuditi delovnemu človeku po svojih najboljših močeh plodove naše tekstilne dejavnosti

SLOVENSKA NARODNA GLEDALIŠČA

Drama — Ljubljana
Nedelja 14. ob 15: Šurina: »Štrček Mraz« Izven Uprizoritve Akademije za igralsko umetnost Otroška predstava. Ob 20: Shakespeare »Hamlet« Premiera Izven Torek 16. Zaprt. Gostovanje v Mariboru. Sreda, 17. Zaprt. Gostovanje v Mariboru.

Opera — Ljubljana
Nedelja 14. ob 15: Bizet: »Carmen« Izven. Torek 16. ob 19.30: Kozina: »Eskvinoklet«. Sreda, 17. ob 19.30: Polić: »Mati Jugovičeva«. Red Sreda. Četrtek 18. ob 19.30: Janacek: »Jenufa«. Red Četrtek.

Drama — Maribor
Torek 16. ob 15: Levstik-Kreft: »Tuzomer«. Gostovanje ljubljanske Drame. Izven. — Ob 20: Levstik-Kreft: »Tuzomer«. Gostovanje ljubljanske Drame. Izven.

Opera — Maribor
Četrtek 18. ob 19.30: Gounod: »Faust«. — Red A. Petek 19. ob 19: Baletni večer. Red LMSI. Sobota, 20. ob 20: Puccini: »Tosca«, Gost. ob Jože Gostič, prvak zagrebške Opere. Izven.

Nedelja, 21. ob 15: Baletni večer. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Mestni dom
Sobota, 20. ob 20: F. M. Dostojevski: »Idiot«. Premiera — 25 letnica delovanja Mirana Petrovičeva.
Nedelja, 21. ob 20: F. M. Dostojevski: »Idiot«.
V Sentjakobskem gledališču bo v soboto 20. marca ob 20. premiera »Idiot«, 10 slik v romanesknem romanu F. M. Dostojevskega. V glavnih vlogah bodo nastopili: Grzurevičeva, Petrovičeva, Simončičeva, Lavrih, Lombar, Prus, Petrovič, ki bo ob tej priliki proslavil 25 letnico svojega delovanja. V nedeljo 21. bodo izro ponovili.

RAJNSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA—MOSTE
Nedelja, 14. ob 17: I. Cankar: »Kralj na Betanovci«.

LJUDSKO GLEDALIŠČE — CELJE
Nedelja, 14. ob 15.30: Žiljak: »Miklova Zala«. Devetič.

Krvodajalci!

Poziv Zavoda za transfuzijo krvi. Javi jo naj se v zavodu ob osmih dajalci krvi, ki so dati kri pred poldnevom ali več mesec, in sicer: v ponedeljek samo krvna skupino O, v torek, sredo in četrtek pa skupino O, A, B in AB, ter tisti tovariši in tovaršice, ki žele prvi dati kri (stari morajo biti najmanj 21 let). Opozarjamo, da naj se javljajo samo zdrave osebe, ne smejo imeti tudi nobenih kožnih izpuščajev. Na dan prijave ne zahtevati mastnih jedi (lahko črna kava ali čaj in kruh). Dajalcem krvi z držalo povrnemo stroške za vožnjo v obe smeri (skupaj do 150 din), na odhodni postaji ne vzeti povratnih voznic, ker moramo voznicov priključiti račun potnih stroškov. Dajalcu krvi pripadajo posebni dodatki, predvideni od Ministrstva za trgovino in preskrbo, ter izplačilo 150 din za vsak oem odvzeto krvi. Telefon 41-08.

Zavod za transfuzijo krvi (klimično bolnišnica, vhod za Ljubljanično od Ambroževega mosta)

PRODAMO

motor od tovornega avtomobila GMC. Kupimo decimarno važo od 1000 kg in decimarno važo od 500 kg ter 2 železni ročni blagajni. — Ponudbe poslati na predstavništvo »OMNIA«, Ljubljana, Gajeva ulica 6

ZA TAKOJŠEN NASTOP POTREBUJEMO:

- 1 lesnega manipulanta
- 1 železninarja
- 1 manufakturista ali tekstilca
- 1 nočnega čuvaja

Ponudbe poslati na »OSKRBO« (bivšo železnino), Ljubljana, Tyrševa c. 16

Trgovske pomočnike

špecerijske stroke ter kurirje

s takojšnjim ali poznejšim nastopom sprejme DRŽAVNO TRGOVINSKO PODJETJE KOLONIALE — LJUBLJANA Tyrševa cesta 31

Okrajni magazin Celje-okolica CELJE

potrebuje za takojšen nastop

poslovodjo za poslovalnico št. Jurij pri Celju

ter poslovodjo za poslovalnico v Vitanju

Ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS obvešča:

OPOZORILO

Tekom današnjega in jutrišnjega dne prejmejo okrajni ljudski odbori obvestila o nižjih enotnih cenah za avtozero tekstilno blago. Cenike naj takoj dostavijo za družam oziroma okrajnim poslovnim zvezam zaradi uporabe pri sestavi inventure

Okrajni ljudski odbori prejmejo tekom jutrišnjega dne navodila za določitev enotnih cen ter za operativno evidenco blaga po višjih enotnih cenah. Navodila naj takoj prouče in dostavijo okrajnemu magistratu in nadaljnje poslovanje. Okrajne ljudske odbore opozarjamo predvsem na naloge, ki so navedene v teh navodilih!

Uprava za trgovino pri ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS obvešča vse druge, da naj divicejno na svojih okrajnih poslovnih zvezah cenike tekstilnega blaga po vezanih enotnih cenah. Ker je stvar vezana na inventurne popise, ki so vrše v istem dnevu, iste divicejno se tekom nedelje 14. t. m. ali najkasneje tekom ponedeljka 15. t. m.

POJASNILA

1. V zvezi z odločbo zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo (Ur. l. FLEJ št. 12 z dne 11. II. 1948) o določitvi števila nabavnih točk, ki so potrebne za nakup industrijskih predmetov zagotovljene preskrbe dajemo sledeča pojasnila:

a) Bombažne tkanine (tetra) za plenice ali izdelane plenice se prodajajo le na potrošniške nakaznice za tekstil in obutev kategorije LD-1 proti odvzemu določenega števila točk.

b) Prodaja plidame, ki je določena na odzemu kupona in točk, se določa za 1 plidamo (blago ali izgotovljeno) odzemu kupona za srajco in za spodnje hlače ter določene števila točk; prodaja spalne srajce pa samo na odzemu kupona za srajco ter določene števila točk.

2. Nosače žene po 5. mesecu nosečnosti, ki so upravičene do zagotovljene preskrbe, pa dosedaj niso prejele v ta namen nikakega posebnega nakazila za tekstilno blago imajo pravico do prejema potrošniške nakaznice za tekstil in obutev ID-1, katero morajo ljudski odbori pri izdaji overiti za celo leto.

Ljudske odbore opozarjamo, da pri izdaji potrošniških nakaznic strogo pazijo na to pojasnilo in kontrolirajo, če izdana nakazila nosečim ženam (iz pisarne MTP)

KINO

LJUBLJANA: UNION: Prvi jugoslovanski barvni film »Parada mladosti« obzornik SLOGA: Sovjetski film »Bel voljaki«, tod. Predstave v obeh kinematografih ob 15, 17, 19 in 21.

MOSKVA: Ameriški film »Veliki diktator«. Zaradi izredne dobitne filmske predstave ob 14.30, 17, 19 in 21.

KOPELJEVO: Sovjetska filmska pravljica »Pepelka«, tednik. Predstave ob 15, 17, 19, 21.

SISKA: Sovjetski film »Brez trivde kri«, tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.

MARIBOR: ESPLANADE: Francoski film »Potopnja v nebesih«, tednik.

GRAJSKI: Sovjetski film »Naše srce«, tednik.

CELJE: METROPOL: »To ljudstvo bo živelo«, tednik.

DOM: Sovjetski film »Zadnja noč«, tednik.

KAMNIK: Sovjetski film »Baltiški nosilci«, tednik.

KRANJ: MESTNI: Sovjetski film »Nasredin v Bahari«, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Na daljni plovbi«, tednik.

UČITELJSKA SAMOPOMOČ, z. z. o. j. v LJUBLJANI

Svojim zadržnikom in bivšim združnikom

UČITELJSKA SAMOPOMOČ kljub svojim poizkusom še ni mogla priti po vojni v stik z vsemi svojimi predvojnimi združniki. Zato jih obveščamo tem potom, da UČITELJSKA SAMOPOMOČ obstoja in deluje. Vabimo vse, ki se po vojni še niso oglasili, ki pa jih US še vedno vodi v evidenci kot svoje združnike, naj to v lastnem interesu store čimprej.

UČITELJSKA SAMOPOMOČ, Z. Z. O. J. V LJUBLJANI, Florijanska 36

Uredništvo »NAŠE ŽENE«

se je preselilo iz Komenskega ulice št. 7 v Dalmatinovo ulico št. 5 (pritličje, desno)

OKRAJNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE »KRAS« SE ŽANA

obvešča vse zainteresirane stranke, da je premestilo svoj avtopark iz Divače v Sežano ter da je otvorilo novo avtobusno progo Buzet-Sežana s sledečim voznim redom:

Odhod iz Buzeta ob 6,00 prihod v Sežano ob 9,00
Odhod iz Sežane ob 15,00 prihod v Buzet ob 18,00

MESTNI MAGAZIN

STROJPIŠ

otvarja s 15. marcem

papirnico

v Šelenburgovi ulici 5 (prej I. Bonač)

Z OTVORITVIJO PRVE VEČJE PAPIRNICE V SKLOPU MESTNIH MAGAZINOV BOMO NUDILI USTANOVAM, PODJETJEM IN OSTALIM POTROŠNIKOM Z VSEM PRIZADEVANJEM V TO STROKO SPADAJOČE PREDMETE V CILJU KREPITVE NAŠEGA PLAN. GOSPODARSTVA

Sovjetska kritika je ob izidu dela zapisala:

MLADA GARDA

je eden izmed tistih redkih romanov, o katerem lahko rečemo: To je zdaj tista prava knjiga, na katero smo čakali!

Nabiranje naročnikov za »Prešernovo knjižnico« se zaključuje 1. maja. Pohiite z naročilom!

TOVARNA UČIL

Učila, vzgojne igrače, opreme za šole in vzgojne domove

LJUBLJANA — ZALOŠKA CESTA 77 — TELEFON 40-19

sprejme

VEČ MIZARJEV, KLJUČAVNIČARJEV, AVTOMEHANIKA, ELEKTROTEHNIKA, LESOSTRUGARJA IN VEČ PISARNIŠKIH MOČI**OPOZORILO****zadružnim poslovnim zvezam**

GENERALNA DIREKCIJA ZVEZNE INDUSTRIJE STEKLA je oskrbela svoja skladišča s proizvodi steklarske industrije v zadostni količini in bogi izbiri v cilju, da bi se potrebam omejenih zvez čimprej ugodilo v smislu Uredbe št. IV-1187 od 10. februarja 1948. leta.

Zaradi tega pozivamo vse zadružne poslovne zveze, da se v svrhu kritja svojih realnih potreb obračajo po možnosti osebno ali pismeno na

Skladišče Generalne direkcije zvezne industrije stekla
LJUBLJANA — Tyrševa cesta 33

NOVA PODRUŽNICA**SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA ZAVODA V LJUBLJANI****S 15. marcem**

bo začela poslovati naša podružnica
na Viču — Tržaška cesta 75

VABIMO OBČINSTVO, DA SI OGLEDA BOGATO ZALOGO SLOVENSKEGA KNJIG, PISARNIŠKIH IN SOLSKIH POTREBŠČIN, KERAMIKE ITD. — SPREJEMAMO NAROČNIKE NA »PREŠER-NOVO KNJIZNICO«.

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI**SLOVENIJA LES**

PODJETJE ZA IZVOZ LESA IN LESNIH PRODUKTOV
LJUBLJANA — Beethovnova ulica št. 4

potrebuje za delo na terenu večje število

strokovnjakov v lesni trgovini, manipulantov prevzemalcev, škarterjev in podobno

Plača po dogovoru (provizija ali mesečno)

Za delo v centrali v Ljubljani sprejme podjetje več

kalkulantov in blagajnika

Nastop takoj

»NAŠE GRADJEVINARSTVO«

URADNI ORGAN MINISTRSTVA GRADENJ FLRJ

Dotiskana je dvojna številka 1—2 za leto 1948
s 120 stranmi in 100 slikami

»NAŠE GRADJEVINARSTVO« prinaša pregled rezultatov gradenj v l. 1947 po ljudskih republikah; piše o obrtnem udejstvanju v stavbarstvu; o sodelovanju gradbinstva pri zidavi hladilnic; o tipiziranem proračunu »Herpst nosilcev«; o tankih svodih iz opeke itd. Med uradnimi vestmi je natečaj za tipe armirano-betonskih montažnih stropov; gradbeni program za vaške enorazredne, dvorazredne in štirirazredne osnovne šole.

V navodilih je obrazložitev ENOTNE SLUŽBE PROJEKTIVNEGA SEKTORJA s točnimi pojasnili vseh formularjev.

Stavbarska kronika prinaša gradbeno delavnost v naši državi. Pozivamo vse gradbene odseke LO, sindikalne podružnice gradilišč in gradbenih podjetij, gradbene delavce, tehnike, inženirje in investitorje, da se na revijo naročijo. Letna naročnina je 360 din, polletna 180 din. Knjigarnam dajemo običajni rabat 20%.

Kompletnej letnik »NAŠEGA GRADJEVINARSTVA« za l. 1947 od številke 1—4 dobite za 120 din.

Naročnino sprejema Izdavaško preduzeće Ministarstva gradjevinarstva FLRJ, Beograd, Masarykova 2.

»NAŠE GRADJEVINARSTVO«**2 pisarniški moči**

z znanjem strojepisja, sprejmemo.

Pismene ponudbe poslati podružnici »Ljudske pravice«, Kranj pod »Takoje«

TAPETNIKA IN SODAVIČARJA

verziranega, sprejmemo takoj. —

Za samce preskrbljeno stanovanje.

Okrajni odbor Vojaških vojnih invalidov Trbovlje

ELEKTRIČNA CESTNA ŽELEZNICA V LJUBLJANI

sprejme v službo

več prevodnic, delavcev, voznikov ter električarjev

Lastnoročno pisane prošnje je vložiti do dne 20. marca 1948 v upravi podjetja, personalni oddelek, remiza, Celovška 164.

Avtoplašče in zračnice

5.50×18 (3 komadi) in 6.00×18 (2 kom.), zamenjamo za 5.50×16. Ponudbe poslati na oglasni oddelek »Ljudske pravice« pod »Zamenjava avtoplaščev«

Oglašujte v »Ljudski pravici«!**Podaljšanje avtobusne proge iz RAKEKA do POSTOJNE**

Pričenši s 15. marcem se podaljša avtobusna zveza iz Rakeka do Postojne po sledečem voznem redu:

11.05 odh.	Rakek	prih.	16.20
11.20	Planina		16.05
11.55 prih.	Postojna	odh.	15.30

SKLADIŠČE ZA LRS GENERALNE DIREKCIJE ZVEZNE INDUSTRIJE STEKLA**se je preselilo**

iz Trdinove ulice št. 5
na Tyršovo cesto št. 33
(Javna skladišča)

Obveščamo vse okrajne poslovne zveze, da se takoj po našem pismenem ali telefonskem obvestilu javijo osebno za prevzem blaga po lastni izbiri

POŠTNA UPRAVA V LJUBLJANI razpisuje mesto

vodje nepopolne delavske preskrbovalnice za poštne uslužbenice v Ljubljani, katerega glavna naloga bo opravljanje poslov

upravitelja menze pošt. uslužbenec v Ljubljani

Plača po uredbi. — Prijave sprejema do 25. marca 1948 sekretariat poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2 (telef. 51-17), ki daje tudi podrobnejše informacije

Poštna direkcija v Ljubljani

Marjetice-Metke

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in z nami sočustvovali.

Ljubljana, 14. marca 1948

Zalujoči rodbini:
NUČIČ — SLABE

Naše knjižne novosti**Izvirna dela**

Makso Šnuderl: OD POLNOČI DO POLNOČI. Novele in povesti. 320 strani, vezano 120 din.

Zbirka obsega daljšo povest »Od polnoči do polnoči«, ki obravnava motiv iz bolnišnice in prikazuje vrsto zanimivih oseb. V drugem delu knjige se tematika povesti premakne v osvobodilno vojno.

Anton Vodnik: SREBRNI ROG. Pesmi. 208 strani, vezano 125 din. Zbirka obsega izbor pesnikov starejše lirike, vendar je nje težišče v novih, delno še nepriobčenih pesmih, ki se vključujejo v poezijo sedanje zgodovinske dobe in hkrati izpričujejo pesnikov razvoj in umetniško rast.

Vilko Novak: LJUDSKA PREHRANA V PREKMURJU. Etnografska študija. Z risbami opremil akad. slikar Ciril Abram. 176 strani, broširano 90 din, vezano 100 din.

V tej znanstveno utemeljeni, vendar v poljudnem slogu spisani razpravi obravnava pisec sistem in značilnosti ljudske prehrane v Prekmurju. Pri tem primerja najznačilnejše pojave s podobnimi v ostalih slovenskih pokrajinah in na sosednem Madžarskem.

Dr. Stane Lutman: BORBA PROTI MIKROBOM. Z 21 ilustracijami. 104 strani, broširano 38 din, vezano 44 din.

V vseskozi poljudnem spisu obravnava pisec zgodovino mikrobiologije, prikazuje razne vrste mikrobov in opisuje cepiva, serume in kemična sredstva, ki nam pomagajo v boju proti mikrobom. Posebej se bavi s sulfonamidi in s penicilinom.

Dr. Mila Kovač: RENTGENSKI ŽARKI — ČAROVNO OKO. Z 20 ilustracijami, 56 strani, broširano 23 din, vezano 29 din.

Avtorica uvaja z nazorno besedo in slikami bralca v skrivnosti rentgenske presvetljave in slikanja, v pojave in značilnosti, ki zanimajo tudi laika in širijo njegov pogled v napredek sodobnega zdravstva.

Prevodi

VUK KARADŽIČ IN NJEGOVA DOBA. Zbornik člankov. 128 strani, broširano 38 din, vezano 45 din.

Zbornik obsega sestavke Radovana Lalića, Aleks. Belića, M. Bogdanovića, V. Gligorića, B. Kovačića, I. Sreznjevskoga, Vuka Karadžića in A. Slodnjaka o Vuku Karadžiću in njegovem delu, posebej še o vplivu, ki ga je imel na Vuka slovenski znanstvenik Kopitar.

N. Beljčikov: NIKOLAJ GAVRILOVIČ ČERNISJEVSKI. Mojstri in vzorniki zv. 8. 192 strani, broširano 30 din.

Pisec opisuje življenje velikega ruskega revolucionarja in patriota, enega izmed ideologov napredne demokratične miselnosti v Rusiji 19. stol. Beljčikov razglablja narodno politično, sociološko, estetsko, filozofsko in literarno delo Černiševskega.

Jurezanski Vladimir: UKROCENA REKA. Roman, 356 strani, vezano 100 din.

Jurezanski prikazuje v pripovedni obliki nastanek Dnjeprostroja kot ene največjih tehničnih naprav v okviru elektrifikacijskega plana sovjetske petletke. Premagovanje naravnih težkoč, mogočna tehnična izvedba, požrtvovalno in ponosno delo sovjetskih ljudi — vse to je dobilo v romanu prepričevalno in bodrilno umetniško podobo.

Svetozar Čolić: REKE, JEZERA, PREKOPI IN NJIHOV POMEN V RAZVOJU ČLOVESKE DRUŽBE. 32 strani, broširano 10 din.

Pisec razpravlja o vlogi, ki so jo imele reke, jezera v prvotni človeški družbi, prikazuje razvoj ladij, pomen rek za gospodarske in kulturne stike in se dotika vprašanj prometa v breznačrtnem in načrtnem gospodarstvu.

KNJIGE SE DOBE V VSEH KNJIGARNAH

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI**OBJAVA**

Z odobrenjem Ministrstva financ FLRJ je podaljšan do 30. junija 1948 rok za prijavo terjatev po hranilnih knjižicah in čekovnih računih, ki jih imajo naši državljani pri Poštni hranilnici na Dunaju.

Prijaviti je treba tako one terjatve, ki so nastale s tem, ker so bile vloge prenešene po nalogu okupatorja na imenovano hranilnico, kakor tudi one, ki so nastale, ker so si vlagatelji otvorili za časa okupacije nove hranilne ali čekovne račune pri Poštni hranilnici na Dunaju.

Pozivamo vse one, ki doslej svojih terjatev še niso prijavi, da to do 30. junija 1948 zanesljivo store.

Predpisani obrazec prijave dobe brezplačno pri hranilnem oddelku centrale Narodne banke.

Prijave je poslati Centrali Narodne banke FLRJ za LR Slovenijo, direkciji plačilnega prometa in štedne službe v Ljubljani.

NARODNA BANKA FLRJ
Centrala za LR Slovenijo
LJUBLJANA

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je zapustila naša mama, stara mama, tašča in sestra

MARIJA CIHELKA roj. ZIMERMAN

vdova po rudarskem nadsvetniku

Pogreb bo danes 14. marca ob 16. uri na pokopališče v Zagorju.

Zagorje, Sevnica, 12. marca 1948.

Zalujoči:
Cihelkovi, Krulejevi

Nepričakovano nas je zapustil za vedno naš ljubljani mož, sin, brat, svak, zet in stric

VELKAVRH LADO

gostilničar

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 14. marca ob pol 5. uri po poldne z Zal iz kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 13. marca 1948

Globoko zalujoči:

žena Boža roj. Pajk; oče Anton z ženo Terezijo; sestre: Ančka por. Žagar, Malči por. Velikonja, Tončka, Milena; tast Vinko Pajk; svaki: Emanuel, Vojko in Tugo; nečakinji Irena, Andreja in ostalo sorodstvo.